

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak
hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari
Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek
Szövetsége hivatalos lapja. Együtt a ti-
misoarai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek
és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei,
Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150
lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négy-
zetcentiméterre 4 lei, kötéseknél árendmény,

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Nevoia înființării unui Institut de credit pentru meserii

Prin legea din 23 Iulie 1923 s'a înființat „So-
cietatea Națională de credit”, cu o secțiune spe-
cială pentru „Creditul Micii Industrii”, afectată cu
un capital minimal de patru milioane lei.

Legea Nenitescu, din 1912, nu a dat rezultate
în ceea ce privește organizarea creditului muncito-
resc.

Pe bună dreptate, observa d. V. Madgearu în
broșura „Bresle vechi și bresle noi” (1912), că
multilateralitatea atribuțiilor nouilor organe vor
impiedica realizările pozitive, ceace s'a și întâmplat.

Din punct de vedere legiferatoric, problema cre-
ditului pentru meserii și mica industrie, este nesolu-
ționată.

Nu s'a creat organul legal, care să înlesnească
meseriașilor bani ieftini pe piață, spre a-și desvolta
întreprinderile.

Pe ocolite, indirect, pe cale de amănamente,
cum a fost la votarea legii din 1923, pentru înfi-
ințarea Societății Naționale de credit, s'a căutat
să se înființeze secții și subsecții și s'a evitat, sis-
tematic, soluția integrală și logică: înființarea
Institutului de credit pt. meserii.

REPARTIZAREA CREDITELOR PENTRU MESERIAȘI

Să vedem în ce măsură, prin mijloace admi-
nistrative și prin manipularea mijloacelor de cre-
dit, s'a venit în sprijinul meseriașilor.

Am arătat, mai sus, că, în 1919, s'a acordat
suma de două milioane lei, pentru Casa de reface-
rea micii industrii și în 1923, patru milioane lei,
pentru secția micii industrii a Societății Naționa-
le de Credit Industrial.

Redăm, după darea de seamă a Societății Na-
ționale de Credit Industrial pe anul 1929, pag. 40,
repartițiile creditelor acordate micii industrii:

Pe regiuni:	
Vechiul Regat	lei 56.22 mil.
Transilvania	lei 54.23 mil.
Bucovina	lei 5.95 mil.
Basarabia	lei 4.00 mil.

Suma folosită efectivă la 31 Decembrie 1929
este de 71.76 milioane lei și a fost repartizată la
2.747 meseriași în categoriile de credite mai jos
arătate:

432	1.10.000 lei	3.55 mil.
576	10.20.000 lei	6.12 mil.
603	20.30.000 lei	13.45 mil.
333	30.40.000 lei	10.52 mil.
380	40.50.000 lei	15.19 mil.
425	50.100.000 lei	22.93 mil.

Total 2747. meseriași și mici industriași total
71.76 milioane (vezi, în această privință documen-
tul studiului al d-lui P. H. Suciu: „Mica Industrie
și meseriile în România”).

Iată în ce măsură Banca Națională însăși în-
țelege să sprijine, prin mijloacele sale de credit,
activitatea economică a micii industrii și a mese-
riilor:

Raportul Băncii Naționale se arată că porto-
foliul admis la scont, în cursul anului 1935, se des-
compune astfel, după profesia emitentilor:

Industriași	65.32%
Comercianți	24.67%
Agricultori	2.37%
Meseriași	0.35%
Diversi	7.29%

Cifrele de mai sus sunt de ajuns de vorbitoare
singure, ca să mai aibă nevoiea unui comentariu.

Fontos dátum:

Augusztus 30-ig minden iparosnak be kell nyújtania a munka- kamarához a régi iparigazolványa becserélése iránti kérvényét

Arad-on a munkakamara által jóváhagyott egységes szövegű bejelentő lapokat
nyomattak ki. — Miképen történik a bejelentés?

Kenyerét veszélyezteti az, aki a fenti idő- pontig a bejelentési kötelezettségnek nem tesz eleget!

Az arad-i ipari szindikátusok elnökei és ki-
küldöttei népes gyűlést tartottak az Iparos Ott-
thonban és ez alkalommal az ipartörvény 185-ik
szakaszában előírt bejelentést tárgyalták meg.
A törvény 185-ik szakasza ugyanis előírja, hogy

mindazok, akik a 151. szakasz alá tartoz-
nak, vagyis tíz munkásnál kevesebbet fog-
lalkoztatnak és 20 lóerőnél kisebb ener-
giájú erőgéppel dolgoznak, kötelesek a tör-
vény megjelenésétől számított négy hóna-
pon belül, tehát 1936 augusztus 30-ig új
iparigazolványt váltani a törvény 160. sza-
kasza alapján.

Igy tehát minden egyes iparosnak be kell cserél-
nie eddigi iparigazolványát annál a munkaka-
maránál, melynek területébe tartozik.

Az arad-i értekezlet úgy határozott, hogy
— annak érdekében, hogy az iparosokat zakla-
tástól és bírságolástól mentesítse — elfogadja
Marița Gheorghe, a szabószindikátus elnöke ja-
vaslatát, amely szerint

a bejelentésre kötelezett iparosok a kinyo-
matott és a Muntean könyvkereskedés Emi-
nescu uccai helyiségében kapható és a
munkakamara által jóváhagyott bejelentési
blankettákat használják fel.

Ennek a bejelentési ívnek szövegét előze-
tesen alaposan megvitatták a munkakamarával,
amely azt helyesléssel vette tudomásul.

Az említett nyomtatvány két részből áll,
amely ugyanazon szöveggel állítandó ki. Az
egyik rész a régi iparigazolvánnyal együtt a
munkakamaránál marad, míg a másik részt az

iparos vissza kapja annak igazolásul, hogy be-
jelentési kötelezettségének eleget tett és régi
iparigazolványa a munkakamaránál letétben
van.

Minthogy a szerzett jogok a törvény és a
miniszteri nyilatkozatok alapján tiszteletben tar-
tatnak, valószínű, hogy

ezen bejelentés alapján a munkakamara az
új iparigazolványt kikézbessíti a becserélést
kérő iparosnak.

Azon iparosok, akik iparigazolványukat
cégük bejegyzése alkalmával a kereskedelmi és
iparkamaránál letétbe helyezték, kérjük azt on-
nét vissza, vagy kérjenek másolatot, amelyet a
munkakamaránál történő bejelentéshez csatol-
janak.

Az egyes ipari szindikátusok elnökei egyet-
ként már a legközelebbi napokban

összehívják a szindikátusok tagjait, hogy
velük az egységes alapon történő bejelentést
megbeszéljék. Mindazoknak, akik nyelv nem
tudás miatt a bejelentést megtenni nem tud-
nák, Arad-on a szindikátusok federációjának
irodája készséggel rendelkezésére áll (Ipa-
ros Otthon, I. em.) Ugyanitt a bejelentés-
re vonatkozó mindennemű felvilágosítással
szolgálnak.

Miután a törvény felsorolja mindazon ipar-
ágakat, amelyekre intézkedései vonatkoznak és
a felsorolásban az egy iparigazolvány alapján
gyakorolható iparágak 2—3, sőt több elnevezés
alatt vagy megosztva szerepelnek, szükséges
lesz, hogy

MODALITĂȚI DE ORGANIZARE.

În fața acestei situațiuni de desconsiderare a
intereselor de credit ale micii industrii, apare dă-
tător de mari speranțe, angajamentul luat de d.
Virgil Madgearu, la conferința profesională pentru
industrie și comerț din sala Eintracht, în numele
partidului național-tărănesc, de a înființa mult do-
ritul Institut de credit pentru meserii.

Cităm:

„Înțelegem să dăm o mare dezvoltare meseri-
lor naționale, pentru că nu există o completare mai
normală a vieții rurale, decât aceia prin existența
și dezvoltarea unei clase puternice de meserii ru-
rale și de meserii naționale românești.

Înțelegem să ajungem la acest rezultat, în pri-
mul rând printr-o largă politică de credit în fa-

voarea micii industrii și în special a meseriilor,
creând o instituție specială, o Casă de credit a me-
seriașului român, pe care o vom dota cu un capi-
tal inițial de 100 milioane lei și care va forma ba-
za de dezvoltare a unei întregi rețele de credit
cooperativ la orașe, care va favoriza dezvoltarea
meseriilor rurale.”

Trei factori pot concura la înființarea acestui
institut de credit:

1. Banca Națională.
2. Statul.
3. Meseriași înșiși, pe cale de sub scriptii.

Instituția poate fi organizată, pe baze coope-
ratiste, sau pe baze comerciale, având sprijinul Băn-
cii Naționale și concursul inițial al statului.

N. N. Matheescu.

az új iparigazolvány kérésénél az összes ilyen megosztott vagy részletezett iparágak az új iparigazolványba felvételének.

Például az asztalos iparigazolvány alapján eddig mindenféle asztalosipart lehetett üzni, most az asztalos ipar nyolcféle iparágra oszlik és pedig a következőkre: butorasztales, furnirberakó, ládakészítő, keretező, fényező, épületasztalos, falétrakészítő és parkettázó. A kovács mesterségnél külön szerepel a kovács és a patkoló kovács, a borbélynál pedig a borbély, a fodrász, a manikűrös és a fűrdömester.

A bejelentésekre kérvénybélyeget, tehát 8 lel-es okmány és 1 lel-es repülőbélyeget kell ragasztani és azt:

legkésőbb ez év augusztus 30-ig be kell nyújtani a munkakamara iktatási hivatalába. (Arad-on: Reg. Ferdinand-tér 1 szám, II. em.)

Szigoru jogi felfogás szerint a bejelentésekhez csatolni kellene az állampolgársági okiratot; ügyészégi bizonyítványt arról, hogy a kérvényező iparos polgári jogai teljességét élvezi; a régi iparigazolványt és egy 200 lei-ről szóló nyugtát a munkásbiztosító pénztártól, tehát mindazokat az iratokat, amelyeket a törvény az új iparigazolványok beszerzésénél a 160. szakasz alapján előír.

A törvény 154. szakasza értelmében mindazok, akik képesítéshez kötött ipart üznek, anélkül, hogy az ezen törvény által kívánt képesítésük meglenne, ugyancsak a jogi személyiségek, szövetkezetek

csak abban az esetben működhetnek tovább, ha képesített mester-üzletvezetőt tartanak és iparigazolvány birtokában vannak. Ez csak a már eddig is üzemben lévő műhelyekre vonatkozik, mert az ipartörvény 151. paragrafusa értelmében az újonnan megnyitandó műhely esetében képesítéshez kötött ipart kisíró (tehát, aki tíz munkásnál kevesebb és 20 lőerőnél gyengébb erőgéppel dolgozik) csak abban az esetben gyakorolhat, ha maga is képesítéssel bír.

Igy tehát a jövőben ezek a kisüzemek üzletvezetővel nem dolgozhatnak.

A fentiek figyelembe tartásával tehát senki se mulassza el iparigazolványát becsereálni, illetve az erre vonatkozó kérvényt augusztus 30-ig a munkakamara-hoz benyújtani, annál is inkább, mert létkérdésről van szó és azt, aki ennek a kötelezettségének nem tesz eleget a fenti határidőn belül, az a veszély fenyegeti, hogy iparát a jövőben nem folytathatja.

Az alábbiakban a munkakamara-hoz intéendő kérvény szövegét közöljük, amely két példányban töltendő ki.

Onorată Camera de Muncă
Secția Meseriaşilor.

Subsemnatul de profesie
ne domiciliat în comuna
Str. No în baza art. 160
şi 185 din Legea pentru pregătirea profesiona-
lă şi exercitarea meseriilor, cu onoare Vă rog,
să binevoiţi a-mi preschimba brevetul de me-
serie prevăzut de art. 160 din Legea pentru me-
serie de

Sunt meseriaş patron care întrebuiţez
mai puţin de 10 salariaţi şi de 20 H P., prin
urmare sunt considerat ca meseriaş conform
art. 151 din Lege. Sunt român cu liberul exer-
citiu al drepturilor civile şi posed brevetul de
meserie pentru exercitarea meseriei de

Anexez aici:

1.) Brevetul vechiu de meserie No
2.) Recipisa Casei Cercuale de Asigurări
Sociale din No despre pla-
ta de lei 200 în folosul fondului pregătirii profe-
sionale.

Arad, la August 1936.

Cu toată stima:

Înainte noastră ca martori:

Cătră onor.

Camera de Muncă, Secția Meseriaşilor

.....

A belföldi szükséglet teljes ellátására törekszik a hazai szövőipar

A hazai szövőipar, mint ismeretes a háború utáni években, különösen azonban a kontingentálás bevezetése óta, olyan arányokban fejlődött, hogy a közszükségleti textilcikkben, tárgyi-lagos megállapítás szerint, a belföldi szükséglet majdnem teljesen fedezi és csak speciális minőségű árukban szorulunk behozatalra. Ezt igazolja az is, hogy egyes textilcikkben a behozatal majdnem teljesen megszűnt.

A textilipar ilyen arányú fejlettsége mellett feltűnő, hogy az investíciós bizottsághoz beérkezett gépiportkérdések legnagyobb része szövőipari gépek behozatalának engedélyezésére vonatkozik. Ez a körülmény csak azzal magyarázható, hogy

a szövőipar a belföldi piac teljes ellátására törekszik

és mindazoknak a cikkeknek gyártására is be akar rendezkedni, amelyekben van még bizonyos mértékű import. Így főképp a pamutfonóüzemek igyekeznek üzemüket bővíteni, amelyeknek termelése ma még a belföldi szükségletnek csak alig 50 szá-

zalékát fedezi. A vállalatok nagyrésze modern gépek behozatalának engedélyezését kéri

ami arra mutat, hogy a belföldi textilipar igyekszik termelését modernizálni és ezzel párhuzamosan gyártmányainak minőségét is feljavítani.

Az investíciós bizottság a fenti szempontok figyelembevételével bírálja el a szövőipari gépek behozatalának engedélyezésére beadott kéréseket és olyan textilipari ágakban, amelyekben a termelés már fedezi a belföldi szükségletet, behozatali engedélyt nem ad ki. Összesen sokmillió lei értékű behozatali engedélyt adtak a legutóbb.

A szövőipar fegyártmány ellátását célozzák azok a tárgyalások, amelyek most vannak folyamatban angol, francia és csehszlovák tőkésekkel

nagy kender- és lenfonóüzem felállítására érdeklében.

A tervek szerint, a külföldi tőkések szállítanák a fonóüzem gépi berendezését és szükséges tőke egy részét.

Csak egyszeres kártérítés fizetendő a ki nem adott szabadságidőért

Az oradea-i törvényszék elvi jelentőségű döntése.

Mint ismeretes, a munkatörvény határozatlan kimondja, hogy a ki nem adott szabadságidőért a kérdéses időre járó fizetés duplája jár kártérítésként a munkásnak vagy tisztviselőnek. Ezt a problémát eddig már számtalan bírósági ítélet úgy oldotta meg, hogy a munkavállaló keresetében igazolt benmaradt szabadságidőre járó bért megállapította és ezen bér duplájának a kifizetésére kötelezte a munkaadót, aki azt a szabadságidőt nem adta ki a munkásának vagy tisztviselőjének.

Az oradea-i vízműveknél történt elbocsátások után az elbocsátott alkalmazottak, akik semmiféle kártérítést vagy végkielégítést nem kaptak, keresetet indítottak a város, illetve a vízmű ellen, követelve, hogy a vízmű fizesse meg nekik a ki nem adott szabadságidőre járó fizetés dupláját. Mintegy harminc munkás ügyéről van szó és ezekben az ügyekben már legnagyobb részben határozta a bíróságok, kötelezve a várost, hogy fizesse

ki az illetőknek az elmaradt szabadságidőre járó fizetés kétszeresét. Így került többek között Vass Jerván városi alkalmazott ügye a bíróság elé, aki szintén követelte, hogy a ki nem adott szabadság idejére fizesse ki a város a dupla fizetést.

A járásbírósgon Hristea vezető járásbíró helyt adott a keresetnek, azonban a város kérésére úgy döntött, hogy

a dupla járandóságból le kell vonni a fizetést, amelyet már a munkás akkor megkapott munkabér gyanánt, amikor dolgozott a szabadságidő alatt.

A döntés ellen felebbezést adtak be Vassék és a törvényszék dr. Kálnai—Popa tanácsa helybenhagyta a járásbírósg ítéletét, amely csak egyszeres fizetés megadására kötelezte a várost, minthogy a másik fizetést a munkás már akkor megkapta, amikor a szabadságidő alatt dolgozott.

Románia ipari termelése meghaladja a 40 milliárdot

Csökken a termelés értéke a fa- és textiliparban, emelkedett a vas- és építkezési anyagiparban. — Az 1935 év termelése csak másfél százalékkal haladta meg az előző év termelési értékét.

Románia ipari termelésének értéke az elmúlt évben, a kereskedelmi és ipariügyi minisztérium nemrég megjelent statisztikai adatai szerint, 42 milliárd 620 millió lejt tett ki az 1934. évi 41 milliárd 935 millió lejjel szemben.

Az egyes iparágakban a termelés értéke (millió lelekben) a következőképpen alakult az utóbbi két év alatt:

Ipar	1934	1935
Élelmiszeripar	10.621	10.120
Textilipar	8.472	7.800
Vegyőipar	8.477	9.200
Vasipar	6.481	8.202
Papír és nyomdaipar	2.283	2.150
Bőripar	1.983	1.950
Fárpár	1.902	1.250
Építőipar	1.102	1.300
Üvegipar	482	480
Villamosági ipar	112	112
Kerámiaipar	60	58
Összesen:	41.935	42.620

A fentiek szerint tehát érezhetően csökkent a termelés értéke az élelmiszer-, textil-, papír-, nyomda- és fárpárban, a bőriparban. Az elektrotechnikai iparban, üvegiparban és kerámia iparban a termelés értéke ugyanazon a nivón mozgott 1935-ben.

mint az előző évben vagy minimális eltérést mutat.

A legnagyobb arányú a termelés értékének csökkenése a fa- és textiliparban, legnagyobb arányu az emelkedés a vasiparban és az építkezési anyagiparban. A vegyőipari termelés értéke tartalmazza a petróleumtermelés értékét is.

A fenti adatok szerint tehát az ipari termelés értéke mindössze 695 millió lejjel vagyis kb. másfél százalékkal emelkedett az 1935. évben az 1934. évvel szemben, ami azt igazolja, hogy az 1935. év nem volt konjunkturaesztendő az ipar számára, amint azt egyes gazdasági körök állították, sőt egyes iparágakban a termelés jelentős mértékben visszaesett. A termelés értékének konjunktúrális emelkedéséről, az építkezések fokozódása következtében, csak a vasiparban és az építőanyagiparban lehet bizonyos mértékben szó.

SAJATSAGOS.

Mazzolához odalép az uccán egy perselyes hölgy és azt mondja:

— Kérek néhány lejt a szegény gyermekek számára.

Mazzola megcsóválja a fejét és így szól:

— Sajátságos, több mint husz éve hallom ezt. Hát sohasem fognak felnőni azok a gyerekek?

LELEPLEZTE.

— Az én kedves felesége küldött ide engem lakásról, hogy itt majd kapok öntől egy kis támogatást.

— Takarodjék, maga szélhámos, hiszen soha sem látta a feleségemet.

— Miből tetszik ezt gondolni?

— Mert azt mondja rá, hogy kedves.

Pékkongresszus Oradea-n.

Egy napos tiltakozó sztrájkot rendeztek Ardeal és Banat egész területén a pékek

Lehetetlenség betartani a buzaértékesítési rendelet összes intézkedését. — Huszonhárom hatóság ellenőrzi a sütőiparosokat. — Huszonhét százalék illeték teher a kenyéren.

Küldöttség Sassu miniszternél

Közel egy hónapja lépett érvénybe mint ismeretes, az új buzaértékesítési rendelet, amely az érdekeltek körében, mint arról már több ízben beszámoltunk, nagyfokú elégedetlenséget idézett elő.

Országszerte megmozdultak a pékiparosok, hogy a rendelet több sérelmezett pontjának megváltoztatását, vagy azoknak visszavonását keresztülvigyék. A minisztériumban tett lépések azonban teljesen eredménytelenek maradtak. Így azután az Ardeal-Banat-i Pékszövetség két napos kongresszust hívott egybe Oradea-ra, hogy azon behatóan megtárgyalják a szakmát érintő összes kérdéseket.

Ez a kongresszus most zajlott le Oradea-n és azon Arad-ról is több pékiparos vett részt. A kongresszuson elsőnek Sechei Alexandru timişoara-i pékmester, a szövetség elnöke beszélt, aki elsősorban is arra mutatott rá, hogy

az új buzaértékesítési törvény egyes rendelkezései végromlásba döntik a pékipart.

A pékek törvénytisztelők — mondotta többek között az elnök — de e legújabb törvény ellen kénytelenek vagyunk tiltakozni. Módot kell találnunk arra, hogy meggyőzzük az illetékeseket vagy vonják vissza a törvényt, vagy pedig gyökeres módosításnak vessék alá. Akik ezt a törvényt meghozták, azoknak halvány sejtelmük sincs róla, mi a pékség. Ezután Sechei elnök részletesen ismertette a kenyérbélyeg törvényt és annak

végrehajtási lehetetlenségeit.

— Voltunk a miniszternél és kértük, adjon legalább 5 százalékos toleranciát az esetleg lehulló bélyegekre, de a felelet az volt, hogyha a legkisebb kihágást észlelik, úgy szigorúan büntetik. A tarthatatlan állapotok betetőzése az a legújabb intézkedés, hogy

a pékek egy kilogramnál súlyosabb kenyeret nem süthetnek.

Huszonhárom hatóságnak — folytatta az elnök — van joga a sütőiparosokat ellenőrizni és ezeket az ellenőrző szerveket a pékekre kiróvandó büntetéspénzből kívánják fizetni.

Elmegyünk Bucureşti-be és addig onnan vissza nem jövünk, amíg a törvényt vagy

A munkajogok védelmében . . .

Milliós vagyonhoz jutott az ipartestületek feloszlásával az oradea-i munkakamara, de mégsem fizeti ki a volt ipartestületi tisztviselők járandóságait

Perelni akarják a munkakamarát az elbocsátott ipartestületi tisztviselők.

Az ipartestületek feloszlásával a munkakamara tudvalevőleg hatalmas vagyonhoz jutottak, amennyiben a volt ipartestületek minden ingó és ingatlan vagyona tulajdonukba ment át. Mint ismeretes, az ipartestületek feloszlása után számos tisztviselő maradt állás nélkül és ezeknek a törvény értelmében felmondási idő járt. Bár — mint említettük — a munkakamarák az ipartestületek megszűnése révén jelentős vagyonhoz jutottak, ennek ellenére

sok munkakamara mind a mai napig nem fizeti ki a volt ipartestületi tisztviselők felmondási járandóságait.

Ezek közé tartozik az oradea-i munkakamara, amely a körzetébe tartozó volt ipartestületek szélnek

vissza nem vonják, vagy meg nem változtatják.

A kongresszus az elnök beszéde és több felszólaló meghallgatása után elhatározta, hogy szerdán, augusztus 19-én pékküldöttséget mentessz Sassu földmívelésügyi miniszterhez, akit igyekeznek meggyőzni a buzaértékesítési rendelet tarthatatlan voltáról. Többek javaslatára kimondották, hogy ezen a napon,

amikor a küldöttség Bucureşti-ben tárgyal, valamennyi ardeal-i és banat-i városban

Életre való terv:

Minden évben országos mintavásár lesz Oradea-n

Az oradea-i kereskedelmi és iparkamara elhatározta, hogy az Alba-Iulia parkot kiállítási parkká alakíttatja át.

Az oradea-i kereskedelmi és iparkamara vezetősége a város egész gazdasági életére rendkívül nagyfontosságú elhatározásra jutott. Visszavonhatatlannal elhatározta a kamara vezetősége, hogy

Oradea-n évente minden évben országos jellegű kereskedelmi és iparkamara mintavásárt rendez,

amely évente június 10-től június 30-ig, tehát husz napot fog tartani és ebből a célból a városnak kihasználatlanul levő gyönyörű nagy parkterületét, az Alba-Iulia parkot grandiózus modern kiállítási parkká fogja átalakítani.

Kérdést intéztünk az ügyben Buzea Ieronimhoz, a kamara főtitkárához, aki a tervet az alábbiakban ismertette:

— A kamara vezetőségének — elhatározott szándéka, hogy minden évben és pedig már jövő évtől kezdve, július 10-ike és 20-ika között Oradea-n országos mintavásárt rendez, amelyen a helybeli, de ezenkívül az egész ország nagy- és kisipara képviseltetni fogja magát, sőt — örömmel közölhetem —, hogy már két külföldi állam, Csehszlovákia és Németország érdeklődése is megmutatkozott mintavásárunk iránt.

— A kamara vezetősége átiratban kérte a város polgármesteri hivatalát, hogy a kiállítás céljaira

szimpatia tüntetés gyanánt a pékek be-
szüntetik a süítést.

Ennek a határozatnak értelmében tehát éppugy, mint a többi ardeal-i és banat-i városokban szerdán Arad-on is sztrájkoltak a sütőiparosok.

Az oradea-i pékkongresszus a tanácskozá-
sok második napján foglalkozott többek között a kenyeret terhelő illetékek ügyével. Ma ugyan-
is 27.4 százalék különböző taxát fizetnek a ke-
nyér után, úgyhogy egy nyolc leies kenyérre
2.30 leit kell fizetni csak állami illetékekben és
pedig még mielőtt a liszt kijön a malomból. A
kongresszus tiltakozott ez ellen is, mert

a kenyeret megdrágítja és a kenyérdrágá-
sáért a közönség a sütőiparosokat okolja.
Nagy érdeklődéssel tárgyalták a továbbiakban
a csak nappali kenyérsütés kérdését. A felszó-
lalások után az a felfogás alakult ki, hogy a
közönséget nem érne sérelem, ha a pékek csak
nappal sütnének, legfeljebb kora reggel nem
volna friss kenyér. Ebben az ügyben végül is
ugy döntöttek, hogy kért fogják a kormánytól
a kérdés törvényes rendezését.

A péksztrájkot a határozatnak megfelelően
Ardeal és Banat egész területén megvalósították.

engedje át a kamarának az Alba-Iulia-igetet, a
melyet modern kiállítási parkká kívánunk átalaki-
tani, de ugyanakkor gyönyörű népkertet is csinálunk belőle.

— A kiállítás területén modern stílusú pavil-
lonokat építünk. A kiállítási területnek négy bejá-
rata lesz, főbejárattal a strandhoz vezető útvonal
felől. A pavilonok építésére versenytárgyalást hir-
detünk és a versenyzők terveire prémiumokat tű-
zünk ki, hogy minél művésziessébbek legyenek.

— A megrendezendő kiállítások alkalmával,
éppen mint a Luna Bucureştilor-nál a CFR 50 és
75 százalékos vasúti kedvezményt fog nyújtani az
ideutazóknak. A kamara vezetősége, ha a polgár-
mesteri hivatal, illetve a város rendelkezése fogja
bocsájtani az Alba-Iulia parkot, akkor nyomban le-
bontatja a Rhédey kertben épült és hasznavehetet-
len kiállítási csarnokot és annak anyagát felhasz-
nálna, megkezdi az új kiállítási területen az épít-
kezéseket.

— Minőn építkezést különben versenytárgya-
lás fog megelőzni és a pályázatokat díjazni fogjuk,
hogy a vállalkozókat minél szebb és minél művé-
szibb munkára ösztönözzük.

„ORADEA-I ÉS BIHOR-I HÓNAP”

— A kamara vezetősége óhajtja, hogy az
„Oradea-i és Bihor-i Hónap” tervét újból legkomo-
lyabban elővegyék és annak programját országos
kiállítás keretében valósítsák meg, mert meggyőző-
désük, hogy egy ily nagyszabású kiállítás, amely a
kereskedelem és ipar minden ágának kellő felké-
szültsége után következik be, itt a határszálen nem-
csak az ország távoli részének, hanem a külföld ér-
deklődését rátereli erre a városra.

— Nagy örömmel szolgál, hogy már eddig
is több iparvállalat felajánlotta, hogy saját költsé-
gén épített állandó jellegű pavillont, minthogy mi
is nem egyszerű deszkapavilonokat, hanem beton-
ból, vagy téglából épített pavilonokat fogunk
emelni.

— Programunk rengeteg üdvös dolgot ölel fel
— természetesen sportszempontról is — és bizo-
nyos, hogy nemcsak Oradea város, hanem egész
Bihormegye gazdasági fellendülését elő fogja moz-
dítani.

NYARI MUNKANAP.

Három gólya beszélget.

— Nehéz napom volt ma, — mondja az egyik —
hat gyereket hoztam.

— Nekem is nehéz napom volt, — mondja a má-
sik — én két ikerpárt hoztam.

— Nekem elég könnyű napom volt, — mondja
a harmadik — én csak rádíjaztattam két tisztessé-
ges urleányra.

Jogesetek a kisipar köréből

Elvi jelentőségű döntés arról, hogy az üzemi tulajdonosának felesége, illetve férje, a társadalombiztosítási kötelezettség alá esik vagy sem.

Az oradea-i társadalombiztosító pénztár ellenőrel 1935 június hó folyamán az egyik gyógyszer-tárban ellenőrzést végeztek és megállapították, hogy a tulajdonosnő férjét a társadalombiztosító pénztárnál nem biztosították. Ennek megállapítása után 14.115 lei illetéket vetettek ki a törvény értelmében alap és mellékjárulékok címén. A kivétel-nél az 1930 június—1933 június időtartamra az 1907 évi törvény rendelkezéseit, míg az ez után terjedő időre az új törvény 109. szakasza rendelkezéseit vették alapul.

A kivétel és megállapítás ellen az érdekelt tulajdonos felfolyamodással élt az elsőfoku ítélkező hatósághoz. A felfolyamodásban a következőket adta elő:

A jegyzőkönyvben említett M. E. nem fizetési alkalmazottja, hanem törvényes férje. Ezt a tényt a mellékelt anyakönyvi kivonattal igazolja. Ennek alapján pedig kéri alkalmazni a végrehajtási utasítás 1. szakaszának 3. bekezdésében említett elvet, amely szerint mint házastárs mentesítendő a fizetés, illetve a biztosítás alól. A gyógyszer-tár jövedelme 180 ezer lei, amelynek fele a férjet illeti és így annak jövedelme hater ezer lei-en felül van. Így tehát ezen az alapon sem lenne köteles a társadalombiztosítónál jelentkezni.

A bizottság megállapította az oradea-i orvosi hivatal 1934 november hóban felvett jegyzőkönyve alapján, hogy a gyógyszer-tár tulajdonosa E. K., aki a gyógyszer-tárban M. E. és B. A. segítségével dolgozik. A közjegyzőileg hitelesített okirat szerint M. E. 1922 január óta a tulajdonosnő törvényes férje. Ennek ellenére a bizottság a felfolyamodást elutasította és megállapította, hogy a törvény végrehajtási utasítása 1. szakaszának 3. bekezdése értelmében foglalt elv szerint, ha családtagok minden ellenszolgáltatás nélkül dolgoznak az üzemben, biztosítás alá esnek, egy kivétellel és ez a kivétel „a tulajdonos felesége”, aki ez esetben sem köteles a társadalom biztosító tagja lenni.

Az elutasító határozat ellen a gyógyszer-tár tulajdonosa a központi felelősségi bizottsághoz felebezett és ez 850—1938 szám alatti elvi döntésében a keresetnek helyt adott, amennyiben megállapította, hogy a „tulajdonos felesége” kifejezés nemcsak a feleségre értendő, hanem arra az esetre is, amikor a feleség a tulajdonos és a férj segédkezik az üzemben.

Ennek elvi elgondolása pedig az, hogy, amikor a házastársak egymásnak segédkeznek, akkor nem szolgáltatást teljesítenek egymással szemben, hanem teljesítik a házassági törvényben foglalt azon alap-elvet, hogy a házastársak kölcsönösen segítenek tartoznak egymást az élet minden vonatkozásában.

A központi felelősségi bizottság megállapította tehát, hogy „a tulajdonos felesége” kifejezés arra az esetre is vonatkozik, ha a tulajdonosnő férje segédkezik. Így tehát a panaszolt kivételnek jogi alapja nincs.

A fenti határozat szerint sem a férj a feleség után, sem pedig a feleség a férj után társadalombiztosítást díjjal meg nem róható, ellenben a többi családtagok még ingyenes szolgálat esetén is tagjai a társadalombiztosító pénztárnak. A különbség a jogi megkülönböztetésből ered, amennyiben a házastársak egymással szemben nem szolgáltatást teljesítenek, hanem a házassági törvényből folyó kötelezettséget, míg a családtagoknak még ingyenes munkája is szolgálatnak tekintendő.

A fogtechnikus is használhat cégtáblát.

Az ifov-i törvényszék I. tagozatának ítélete.

Az ifov-i törvényszék elvi jelentőségű ítéletet hozott arról, hogy használhat-e a fogtechnikus cégtáblát vagy sem. Egy bucureşti-i fogtechnikus ugyanis használt cégtáblát és a fővárosi főorvosi hivatala a fogászokról szóló 1923 évi törvény, illetve az ezt kiegészítő végrehajtási utasítás 109. szakasza alapján a tábla alkalmazását megtiltotta.

Uj, fontos intézkedéseket tartalmaz az építkezéssel kapcsolatban a nemrégiben megszavazott közigazgatási törvény

A falvak is kötelesek rendezési terveket kidolgozni. — Mikor kell a telektulajdonosnak a kövezési, világítási és vízvezeték munkálatok elvégzését vállalnia?

Az ország területén fennálló különböző jogszabályok egységesítése állami érdek, de amellett az állampolgárok általános érdeke is. Az egységes ország egységes jogrendet kíván az élet minden vonatkozásában. Ezt a célt és ezt az elvet szolgálja a nemrégiben megszavazott új közigazgatási törvény is.

Lapunk hasábjain rendszeresen igyekszünk ismertetni a különböző törvények azon rendelkezéseit, amelyek az egyes iparágakat közvetlenül érintik. Az érdekelt iparosnak természetesen nemcsak iparágának szakmai kérdéseit kell ismernie, hanem azokat a törvényes rendelkezéseket is, amelyek a munka elvégzését lehetővé teszik és megszabják az ipari munka módját és kereteit. Mivel ezeknek a szabályoknak ismerete szoros összefüggésben van magával az ipar gyakorlásának lehetőségével, ismeretük épp úgy szükséges, mint a szakmában való képzettség.

Ez az elgondolás vezet bennünket, mint a szakmikor az 1936 március 24-ikén megszavazott új közigazgatási törvénynek az építkezésre vonatkozó rendelkezéseit ismertetjük.

MI A TEENDŐJE AZ ÉPÍTŐ IPAROS- NAK, AKI VALAMELY KÖZSEG, VAGY VÁROS TERÜLETÉN ÉPIT- KEZÉST OHAJT VALLALNI?

Az építő iparosnak elsősorban arról kell meggyőződnie, hogy annak a városnak, vagy községnek vezetősége, ahol az építkezést tervezik, kidolgozott-e rendezési tervet. Az új törvény rendelkezései értelmében ugyanis a falvak is kötelesek fekvési és rendezési terveket készíteni. Ezeket a terveket a megyék műszaki személyzete dolgozza ki, ha a községnek nincs erre megfelelő személyzete. Abban az esetben, ha a műszaki személyzet a terveket elkészíteni nem tudná, akkor okleveles építésszak, mérnökök pályáshatnak azok elkészítésére.

A jóváhagyott fekvési és rendezési tervek szolgálnak alapul a magánosok építkezéseinél is. Az összes beépített vagy be nem épített telkek tulajdonosainak alkalmazkodniuk kell az építkezésre vonatkozó szabályrendeletben megjelölt építkezési utasításokhoz. Általában utcák, áttárók, átvágások, vagy parcellázások csak a rendezési és fekvési tervek alapján lehetségesek.

A tulajdonosok, akik telküket parcelláztatni akarják, a község-, illetve városvezetéshez kötelesek kérvényt benyújtani és ehhez mellékelniük kell a városi rendezési terv alapján készült parcellázási tervet.

Abban az esetben, ha ezt a városi tanács elfogadta,

a végleges jóváhagyást csak akkor nyerheti el a tulajdonos, ha a kövezési, világítási, vízvezeték, csatornázási vagy vírártási munkálatok elvégzésére a vonatkozó telekkönyvben biztosítékot ad bekebelezés által.

A parcellázási tervek be nem tartása büntetést von maga után, amelyet az illetékes járásbírósa mond ki és

egyidejűleg elrendelheti az építmények lerombolását is.

Falvakban, fürdő- és üdülőtölepeken vagy nem megvezeték helyt jelentő városokban végrehajthatók a parcellázások az előzetes építkezési munkálatok végrehajtásának kötelezettsége nélkül.

Ezeknél az eladók és a vevők a parcellázás megtörténtétől számított 5 éven belül kell kifizessék az építkezési munkálatok költségét. Az utcák, terek,

parkok nyitásával vagy olyan munkálatok elvégzésével,

amelyek következtében az ingatlan értéke növekszik, az a kötelezettség jár, hogy a tulajdonosoknak részt kell vállalniuk ezeknek a munkálatoknak költségeiben.

Ennek összegét a község állapítja meg a költségvetési költségek arányában.

Általában semminemű építkezés, újjaépítés és gyökeres épületjavítás vagy más építészeti munkálat nem hajtható végre a polgármester engedélye nélkül. A polgármester viszont az engedélyt mind addig nem adhatja ki, amíg a műszaki szolgálat az a városrendezési tervek értelmében elfogadhatónak nem nyilvánította.

Azon háztulajdonosokat, akik a törvény és a szabályrendelet előírásainak megfelelően, de külön engedély nélkül építkeztek, a járásbírósa az engedélyezési illeték háromszorosával sújtja. Emellett a járásbírósa az épület lerombolását is elrendelheti.

Tehát általában az építkezésekre vonatkozó engedélyezési formák betartása a telektulajdonost érinti, de az építkezést természetesen a szakmában jártas építőiparosok végzik el. A telektulajdonos az építkezéssel kapcsolatban elsősorban a szakembert kéri meg és őt bízza meg az építkezéssel kapcsolatos eljárásokra. Így tehát ezeknek a szabályoknak ismerete, bár az építetőkre vonatkozik, elsősorban, mégis az építőmestert is érinti.

Hasonló építkezési szabályok már eddig is érvényben voltak a városokban, az új törvény értelmében azonban a fekvési és rendezési tervekkel kapcsolatosan a községek is kiadnak új építkezési szabályrendeleteket, annál is inkább, mert az agrár-reform folytán igen sok területet parcelláltak és sajátítottak ki a hadviselték számára és ezekkel a területekkel kapcsolatban külön építkezési szabályok vannak életben. Az ezeken a területeken való építkezés az állam magánjogi igényeit is érinti. Ha tehát az építkező iparos ma a város területén vagy a községek területén építkezést vállal, köteles az építetők telektulajdonos érdekeit szem előtt tartva, meggyőződni arról, hogy milyen fekvési és rendezési tervek dolgoztak ki a szóban lévő város, vagy község és hogy az érintett területre vonatkozóan milyen intézkedéseket foglalt magában az építkezési szabályrendelet, illetve milyen munkálatok végzendők el a közérdek szem előtt tartásával (csatornázás, stb.) Az építkezési tervet és költségvetést az építőmesternek ennek megfelelően kell elkészítenie.

Köszli: Dr. Kele Sándor, ügyvéd.

FELREERTES

Melék alpanaszolta egyik barátjának, hogy a felesége mindig veszekedik vele.

— Az lesz a baj, — mondta erre a barátja, — hogy nem vagy vele elég udvarias.

— Hát mit csináljak?

— Ha elmesz hazulról, csókolj neki kezet, ha haza érkezel, akkor is csókolj kezet és vigyél neki virágot. Meglátod megszűnik a veszekedés.

Melék megfogadta a tanácsot és aznap délután egy hatalmas virágcsokorral ment haza. Mikor a felesége kinyitotta az ajtót, Melék átadta neki a virágot, aztán lehajolt és kezet csókol.

— Ujjé — mondta erre Melék — már délután is berugva jössz haza?

A végrehajtási utasítás szerint ugyanis a fogtechnikus cégtáblája nem lehet feltűnő (aparent).

Ezt a kifejezést a főorvosi hivatal úgy magyarázta, hogy fogtechnikusnak egyáltalán nem szabad cégtáblát használni. Emiatt az említett fogtechnikusra büntetést szabtak ki és a tábla használatától eltiltották.

A fogtechnikus a határozat ellen felebezéssel élt. Az ifov-i törvényszék ítéletével a határozatot megváltoztatta és a fogtechnikus mentesítette a

büntetés alól. A törvényszék ítélete szerint ugyanis a fogtechnikus jogosult olvasható és így a község által látható (vizibil) táblát kifüggeszteni, ez azonban nem lehet szembeszökő, feltűnő (aparent). Megállapította a törvényszék azt is, hogy magának a cégnek mindenki által olvasható és látható feltüntetése a cégtáblán nem meríti ki a törvényben foglalt „feltűnő” meghatározást. Ezért a felebezésnek helyt adott és a fogtechnikus mentesítette.

Aranylakodalom.

Bochmert István timişoara-i lakatosmester, a város egyik legrégebbi iparosa, vasárnap, augusztus 16-án ünnepelte házasságának 50-ik évfordulóját. A házaspár frigyét vasárnap délelőtt féltizenegy órákor az első kerületi római katolikus plébánia-templomban újra megáldották. Az ünnepélyes szertartás az ipari szindikátus vas- és fémipari szakosztálya teljes számban kivonult. Bochmert Istvánt 1932-ben 80-ik születésnapja alkalmával főmesterré avatták és ekkor királyi kitüntetésben is részesült.

GALANT.

„Diese Stickerel ist schon siebzig Jahre alt“, erzählt die Frau des Hauses.
„Reizend, gnädige Frau“, meint der Gast, „haben Sie die selbst gemacht?“

BRRR...

— Ma olyasmi történt velem, amit még az ellenemnek sem kívánok.
— Rettenetes. Mi történt?
— Kétmillió lejt örököltem.

Europa iparosítása...

A „Prezentul“ írja:
Európa iparosítása nagy erővel folyik. Új egyenlőségre van szükség, új kereskedelmi kapcsolatokkal. Az árak nem a régi klasszikus szabályok szerint fejlődnek, az ipar diktálja a mezőgazdasági termékek árát. Az ipari államok nagy előnyökhöz jutottak a nem valószínű, hogy ezekről önként lemondjanak. A mezőgazdasági államok látva a tőke és ipar kizsákmányolását, maguk is megsegítették hazai iparukat a tőkét teremtették a szükséges befektetések számára. Magyarország helyzete erre a legjobb példa. A mezőgazdaság csődjéből csak a népszöveget kölcsön segítette ki az országot. A pengő-reform fájdalmas megpróbáltatás volt. Nagy elővigyázatosságra és megértő szellemre volt szükség, hogy hosszú időre az alapot teremtsenek. A magyarok megragadták a kellő pillanatot a olyan rendszabályokat léptettek életbe, melyek a kor parancsoló szavának megfelelnek. Ma már kifizetődik a termelés Magyarországon. Az iparosítás során nem tévesztették szem elől a mezőgazdaságot, állattenyésztést, növények fel dolgozását. Dán példához igazodtak. Az állatkivitel, az olajneműek, szárnyasok, dohány, gyapjúkivitel sokat segített a mezőgazdaságon. Így a gazdaság fogynaképessége is emelkedett, s az ipar is fejlődött. Utóbbi időben feltűnő fejlődést mutat a nehézipar. Megnövekedett a szén, vas acél, textil és építőipari termelés. Mindez egészséges gazdasági viszonyok bizonyítéka. Magyarország ma már gépeket szállít külföldre. Biztató mérleg ez a jövőre, ha számbavesszük, hogy néhány évvel előbb még a mezőgazdasági pusztulásra volt ítélve. Csak így lehet a külföldi ipar és nagytőke uzsorájától szabadulni. Amennyiben nagyobb területen több állam összefogásával kiterjesztenék ezeket az elveket, abban az esetben Európa egész mezőgazdasága újjászületne. Ez azonban a politikától függ, mely szerencsétlenül, megelőzi a gazdasági érdekeket.

KÁVEHAZI BESZÉLGÉTES.

— Nem értem, miért akar elválni attól a csinos, kedves fiatal nőtől!
— Ha olyan csinos, kedves és fiatal, akkor ne vedd el magad!
— En? Azt a csunya, vén dögöt?

Az állampapírok felhasználása.

A „Dimineața“ írja:
Adóbeszámítással és „B“ kibocsátású kölcsönkötvényekkel rendezik az állami tartozásokat. Eddig közel 7 milliárd lejt fizettek ki ilyen módon a jelek arra mutatnak, hogy a végösszeg a 8 milliárdot is meg fogja haladni. A pénzügyminiszter nem fordíthatja a most befolyó adót régebbi kincstári tartozások kifizetésére. Legalább arról gondoskodna, hogy a hitelezők keilően értékesíthessék az állampapírokat. Nem elég, ha megengedi, hogy részben ezzel fizethessék a régi adókat és bírságokat. Akármilyen erővel is hajtják be az adót, hihetetlennek látszik, hogy az előbb jelzett 8 milliárd értékű állampapírt mind felhasználják erre a célra. Ezért nem emelkedik a kérdéses papírok tőzsdéi árfolyama. Nincs más hátra, mint kölcsönt folyósítani az állampapírokat.

Nyujtsuk be az iparigazolványok iránti kérvényeinket augusztus 29-ig

Az arad-i Munkakamara Iparos szekciója alábbi felhívást intézi a kézműiparosokhoz

Camera de muncă din Arad, secția meseriaşilor aduce din nou la cunoştinţa tuturor meseriaşilor actuali patroni din circumscripţia acestei Camere, că în conformitate cu prevederile art. 185 din legea pentru pregătirea profesională şi exercitarea meseriilor sunt obligaţi până la data de 30 August 1936 să ceară brevetul de meserie, prevăzut de art. 160, conformându-se în totul prevederilor acestui articol.

În jud. Arad, cererile se vor adresa Camerei de muncă Arad, în jud. Hunedoara se vor adresa oficiului Camerei noastre din Deva, în jud. Alba oficiului Camerei noastre din Alba Iulia, în jud. Târnova mică, oficiului Camerei noastre din Blaj.

Cererile vor fi însoţite de brevetul vechiu sau o copie legalizată despre acesta şi recepţia eliberată de Casa sau oficiul de asigurare despre plata sumei de Lei 200 în folosul fondului pregătirii profesionale.

În cazul că după apariţia regulamentului de mai sus, se vor mai cere şi alte acte, o vom aduce la timp la cunoştinţa celor interesaţi pe cale de publicitate.

Preşedinte:
Strenger Demian Sava,

Secretar:
Dr. Vladislav

Az arad-i munkakamara kézműiparos szekciója újabb felhívja valamennyi kézműiparos figyelmét arra, hogy az ipari szakoktatásról és az ipar üzemszerű szőlő törvény 185-ik szakasza értelmében kötelesek 1936 évi augusztus hó 30-ig iparendélyt kérni, a törvény idézett szakaszában foglalt rendelkezéseknek megfelelően.

Arad vármegyében a kérvények az arad-i munkakamarához intézendők, Hunedoara vármegyében kamaránk deva-i hivatalához, Alba vármegyében az Alba-Iulia-i hivatalhoz, Târnava-Mică vármegyében, kamaránk Blaj-i hivatalához.

A kérvényhez mellékelendő a régi iparendély, vagy annak hiteles másolata, valamint a kerületi munkásbiztosító pénztár nyugtája az ipari szakoktatás javára eszközölendő 200 lei összeg befizetéséről.

Amennyiben fenti törvény végrehajtási utasítása további okmányok benyújtását rendelné el, azt az érdekeltek tudomására fogjuk hozni annak idején a napilapok útján.

Elnök:
Strenger Demian Sava

Titkár:
Dr. Vladislav

Az iparosé a szó!

Egy miniszteri rendelet, amelyre szükség volt

Az igazságügyminisztérium közbenjárására a pénzügyminisztérium elrendelte, hogy a pénzügyi hatóságok haladéktalanul terjesszék a bíróságok elé a felelősség alatt álló adóügyek iratát.

Rengeleg bonyodalmat idézett elő eddig a pénzügyi közegek hanyagsága

Okos közbenjárás az, — írja egyik timişoara-i olvasónk — amely most történt meg az igazságügyminiszter részéről. Ez értesítette ugyanis a pénzügyminisztert, hogy lehetetlen helyzet teremtődött az adófelelősségek terén, mert a pénzügyi hatóságok nem teljesítik kötelezettségüket. A bírósági fórumok, melyeknek megítélésére bízták az ezen ügyekben való döntést, nem tudják elintézni a felelősségeket, mert a pénzügyi emberek nem bocsátják rendelkezésükre a szükséges iratokat. Ha pedig fel is terjesztik az iratokat, úgy azt hiányosan teszik, ami az ügyek elhúzását vonja maga után.

A közbenjárás eredményeként a pénzügyminiszter már utasította is alantas közegeit, hogy a jövőben teljesítsék pontosan kötelezettségüket. Nem tudom, lesz-e fogantatja a miniszteri parancsnak, mert hiszen ez a kötelezettség eddig is létezett a most kiadott rendelet nélkül is. Én csak annyit tudok, hogy valahol valami nincs rendben. Az én adóügyemet, mint kisiparosot a múlt évben tárgyalta az ugynevezett patenta fixa bizottság. Ez anélkül, hogy meghallgatott volna, vagy azt a fáradságot vette volna magának, hogy iratimba csak bele is tekintsen, a különleges bizottság elé utasított azzal, hogy nem tartozhatom továbbra is abba a kategóriába, melyre a patenta fixa vonatkozik. Ez ellen nem volt apelláta.

Eltelt ismét néhány hét és a különleges bizottság elé jutottam. Itt azt mondták, hogy nekik nincsen módjukban alacsonyabban megállapítani adómat, mint legfeljebb abban a minimumban, amely a különleges bizottság részére elő van írva. Így előző évi adómnak négyszeresét rótták ki reám. Ez ellen feleltem, de nem sokat érttem el, mert itt nagykereskedőnek minősítettek. A döntés ellen a szabályszerű időben beadtam felfolyamodómat a táblához. Ez hosszú hónapok előtt történt. Azóta várom a tárgyalás kitűzését, hogy igazamat bizonyítsam. Vártam, vártam, de csak nem kaptam idézést. Erre érdeklőzni kezdtem a pénzügyigazgatóságon, hol van az iratomom? Neveteltek, hogy miért ilyen sürgető nekem a dolog, amikor

kor vannak még sokkal régebbiek is és azok sem kerültek a bírósághoz. Sürgettem, de hol az egyik iratot nem lehetett találni, hol a tisztviselő nem volt fellelhető, akinek ügyemet intéznie kellett volna. Időmet sürgetésekkel töltöttem, de hiába. Az iratok most is ott pihennek vajhol valamelyik tisztviselő fiókjában, vagy szekrényében. Hiszen a baj nem volna olyan nagy és talán nem is sürgettem volna az unalomig, ha a régi adómat kellene fizetnem. Azenban már az új négyeszeresre emelt adómat hajtják be. Kifizettem ezt tavaly és kifizettem az idei első félévi adót is. Azzal vigasztalnak, hogy ha leszálítják, majd visszakapom a különbözetet. Hogy nem kapom vissza, azt tudom, de abban sem vagyok bizonyos, hogy vajjon beszámolják-e majd a többletfizetést jövő évi adómba. Mert volt már ugy, hogy adóbonokat kínáltak a többletért. Az adóbon pedig meggyedrészét éri csak a névértéknek. Adósságot kellett csinálnom. A helyzet így az, hogy nem keresetem egy részét adom le adó fejében, hanem még adósságot kell csinálnom az az intenció, hogy eddig már másfél éven át kötelezettségemnek eleget tehessek. Sem az államnak, sem a kincstárnak, sem az adótörvénynek, de magának az adómorálnak sem ez a célja. Amint hogy nem az az intenció, hogy eddig már másfél éven át olyan magasabb adót fizessek, amelyről meggyőződtem, hogy a bíróság le fogja szállítani. Mert nem hihető, hogy a pénzügyi tisztviselők ily céllal tartásuk vissza hónapokon keresztül az iratokat és így meg akadályozzák a bírósági eljárás folytatását. Ez talán lehet egyesek ambíciója, de nem lehet rendszer.

Ezért mondtam okosnak az igazságügyminiszter intervencióját a pénzügyminiszternél és csak azt szeretném remélni és velem együtt sokan remélni, hogy a közbenjárásnak meg is lesz a kellő eredménye és a pénzügyminiszter utasítása sem marad meddő, hanem tényleg megvalósul mindannyiunk jogos kívánsága és iratunkat felterjesztik a bírósághoz. Mert jobb későn, mint soha.

— Nagy Iparos.

Az ipar az emberi kényelem szolgálatában

A technika és az ipari termelés legujabb vívmányai az amerikai közönség érdeklődésének homlokterében.

Önműködő „varázsajtó”, hőnyelő üvegablak, különleges tejforraló edény és egyéb csodák

Írta: HEVESI FERENC dr.

Az amerikai ipar élénkítésében és virágzóvá tételében jelentős szerepe van a lakosság határozott előszeretetének minden új dolog iránt. Az amerikai nem konzervatív, nem megőrző, sem pénzben, sem árban nem ragaszkodik a meglevőhöz. Szívesen költ minden új dologra, legyen az egy új technikai eszköz, kényelmi cikk, vegyi találmány, vagy akár ruhanemű.

Az új dolog rendszerint drága, a régi aránytalanul olcsóbb. Nálunk butort egy életre vesznek, Amerikában néhány esztendőre. A rádió-estet évenként kserélik, férfiruhát szezononként. A jobb módú középosztály is lehetőleg évenként vásárol új autóműt. A gyáros és iparos kihasználja ezt a hajlamot és lehetőleg igyekszik állandóan újabb és újabb modellekkel jönni a piacra. A régi dolog szinte teljesen értéktelen. Egy vagyonos ur 1935-ös típusú Packard autójáért 2.200 dollárt fizetett. A gyár 400 dollárért vette át a kocsit, amikor ez év januárjában az illető ur az 1936-os típusú kocsit vásárolta meg. Ez aránylag magas ár volt, amit bizonyosan adott meg a gyár, egyrészt azért, mert az új kocsi használatból kitelik az árdifferencia, másrészt, mert a régi kocsi egyes alkatrészeit nagyon jól fel tudják használni az üzemből. Ugyanezt a modellt a régi kocsi kereskedőnél 200—250 dollárért lehet megkapni. Szezonja elmúlt, a kocsi többé nem értékes. Régebbi kocsikat már ötven dollárért is elsőrendű állapotban árusítanak.

Ebben óriási kelete van minden újdonságnak. A depresszió idején is hatalmas kereslet van új, a tudományos technika eredményeit gyakorlatilag felhasználó és érvényesítő cikkek iránt.

A modern tudományos és technikai eredményeket felhasználó új találmányok tömegeit dobják piacra. Ha a tudománynak sikerül valamely új elvet felfedeznie, azonnal akad Amerikában vállalkozó, aki gyakorlatilag óhajítja az új eredményt értékesíteni.

A FOTOCÉLLA.

Igy alkalmazzák például százféle változatban a fotocellát. A nagy elektrofizikus, Hertz Henrik már negyven évvel ezelőtt jelentette, hogy ultraviolett sugarak hatása alatt több elektromosság áramlik az ilylámpan keresztül, mint egyébként. Egy másik német tudós, dr. Hallwachs rájött arra, hogy minden fény hatására az ilylámpan szénrudacskái önmagukból bocsátanak ki újabb elektromos részecskéket.

Ennek alapján szerkesztették meg a fotocellatikus cellát, az elektromos szemet, — ahogy ma nevezik, — mellyel csodákat művel az alkalmazó gyakorlati technika. Az apparátus lényege, hogy fénysugarak bőséges elektromos áramlást indítanak benne.

Ezuttal elviszlek, kedves olvasóm, a Pennsylvania vasúti állomására, New-yorkban a 33. utca és a 7. Avenue sarkán. Benézünk a hatalmas előcsarnokba, amelyből a vonatok perronjaira lehet leszállni. Azután megtekintjük a várótermeket. A mint a hallból a váróterem felé sietünk, hirtelen csoda történik.

Az ajtó, mely utunkat állta, amint oly közel értünk hozzá, hogy kilincsét megfoghattuk volna — ha lett volna kilincse — mintegy varázsszóra kitárult előttünk, beinvitált és behozott a váróterembe, majd épp oly csöndesen és automatikusan bezárult mögöttünk, mintha egy udvarias, előzékeny és borzavallót leső portás kezelte volna.

Pedig hozzá se nyultunk. Megtekintem az ajtót és észreveszem, hogy egy erős lámpa sugárzó fényt vetít az ajtó sarkán elhelyezett elágazható kicsiny szerkezetre. Amint a lámpafénybe léptem, azt megszakítottam és árnyékot vetettem a fotocellára. A lámpafény erős áramot indukált benne, mely egy elektromágneset hozott működésbe, ez a mágnes tartotta fogva az ajtót. Amint a fénysugarakat testem tömege a fotocellától elszakította, a mágnesség megszűnt és az ajtó rugóin kitárult. Hogy ennek mi a jelentősége, azonnal megvilágosodik előttünk, ha figyelembe vesszük, hogy ezeken az ajtókon naponta több százezer ember, mindenféle fajta és foglalkozás képviselője, sok tisztatalan, sőt beteg ember is vonul keresztül. Nemcsak kényelmi, de higiénikus szempontból is igen szükséges ez az új berendezés.

A newyorki közönyvtár ajtajában elhelyezett fotocella viszont megszámlálja a könyvtárlátogatókat, a Hudson alatti Holland Tunnelben levő vilányosszemek sora az átrobogó automobiloikat.

Gyárakban automatikus biztonsági szerkezet gyanánt alkalmazzák.

A gépész nyugodtan belenyúlhat a veszedelemes, működő gépbe, mert épp a veszélyponton fénysugarat szakít meg, mely most már nem érintkezik a géppel kapcsolatos fotocellát, az egész

mechanizmus automatikusan kikapcsolódik a megáll.

Bankokban, üzletekben a helyiségek bejáratainál elhelyezett fotocellák esetleges betörés alkalmával megszólaltatják a riadócsengőket, automatikusan lezárják a behatoló tolvajok mögött az ajtókat és egyszerűen elfogják őket.

APROSÁGOK — AZ ÉLET KÉNYELMERE.

Hasonló új dolog az u. n. air-conditioning, mely a helyiségeknek újszerű szellőztetését és hűtését teszi lehetővé. Eleinte csak a hajókon, vasúti közlekedésben alkalmazták, a nagyobb szállodákban és talán egy-két milliós palotájában a színházakban és a mozikban — ma azonban egyre jobban tért hódított és az épülő új házakba rendszeresen bevezetik. Jártam magam is olyan magánrodában, hol a rekkenő nyári hőség idején olyan hideg volt, hogy szinte dideregtem. A kereskedők szívesen alkalmazzák, mert forró nyáron a vevők inkább hűtött helyiségbe, a háztulajdonosok is sorra szereltetik házaikban, mert inkább kapnak lakót.

Maguk a háztartások is telve vannak új típusú eszközökkel. Ott találjuk a higiénikus aszessz mutatót, amelyet egyszer használnak, azután kidobják. Ott látható az elektromos habverő és toltakeverő készülék, a celofán ételvédő, mely a jelekre nyben használatos, az ételeket letakarják vele, hogy a többi ételtől szagot ne kapjanak. Ott van az ujjfajta tejesűveg, amelynek nyakán V-alakú beemélyedés van, hogy a képződő tejszínt leöntsék a háziasszony, elkülönítve a tejtől.

Ott találjuk a modern zuhanyt, amely a hátszegélye körül elhelyezett sűrű lyuggatott cső, mely mintegy a kádat magát alakítja át kellemes zuhannyá. Ott van a különleges tejforraló edény, mely automatikusan megakadályozza, hogy a tej kifusson, vagy lekozmáljon. Két részből áll a készülék, az egyikben víz forr és az melegíti meg a tejet, nem a szabad láng mely elpörkölteti, „lekaparja”.

Ezek az improvementek (tökéletesítések) minden elképzelhető árucikkre kiterjednek. Nincsen olyan kereskedelmi ágazat, amelyben ne jelemlen meg nap-nap után javított kiadások, egyszerűtések, kényelmesebb és célszerűbb újfajta szettek.

Láttam espresso kávéfőzőkészüléket, amely különböző előre meghatározott erősségű kávé főzését lehet beállítani, láttam a fogkefe mellett torok-maculakefét is a tonsillák fertőtlenítésére és tisztogatására.

Láttam egyszeri használatra való papírfélműt. Az utazónak nem kell koffert vinnie magával. Fehérneműszükségletét egy-két centért a hotel portásától megveszi. Igaz, papírból van, de a illúzió tökéletes. Egyszer felveszi, aztán kidobja. Az utazás egyszerűsítése és kényelmesebbé tétele szempontjából jelentősége van annak a könnyű kivásonból készült kiegészítőnek, amelybe két ruhát lehet beakasztani. Az egész kicsiny és könnyű lett igen tágas akasztós koffer nem nyom többé egy kilónál.

Láttam hőnyelő üvegablakokat, a nyári hőség kikeresztésére, golyóálló üveget az automobiloikon a gangszterek elleni védekezésre, celofán sebkötőbandázst, hogy a gyógyulás folyamata látható legyen, továbbá, hogy visszatérjek a fotocellához, az ajtó nyitó és záró készüléket, amely módot nyújt arra, hogy egy puszta kézmozdulattal az ágyból nyissuk és zárjuk a hálószoba ablakát.

E rövid cikk keretében nincs módomban a jelegzetességek mélyebb lélektani elemzésébe bocsátkoznom. Tagadhatatlan azonban, hogy az amerikai kereskedő állandóan töri a fejét azon, hogy milyen újdonsággal lépje meg a világot, ami azután divatcikké válhat.

Jellemző erre az, amit egy kedves, jó barátom csinált. Magyar fiú az illető, csupa éss, kedély és szív. Többször látogatta meg Magyarországot és egy ilyen alkalommal egyes belvárosi boltokban kézzel festett, művészi pergament lámpaernyőket látott. Az ötlet megragadta figyelmét. Elhatározta, hogy bevezeti Amerikában. Esméje meg is valószínűsítette. Az új dolog nagy érdeklődést keltett és már Amerikában sehol se lehet csillárt látni; elavult, kiment a divatból. Helyét elfoglalta a hatalmas lámpa ernyő. Minden lakásban falikarok állólámpák bővelkednek. E . . . Sam barátom által gyártott festett pergamenternyőkkel ellátva. Lehet, hogy valami új dolog rövidesen megszületti a lámpaernyő konjunkturáját, egyelőre azonban szarnoki módon uralkodik divatja.

ELADÓ:

4-5 lóerős benzinmotor,

stabil, jó állapotban. Astra gyártmány. eddig 12 famegmunkáló gépet hajtott. Kevés átalakítással petróleum vagy faszén-gáz hajtásra is alkalmazható. Valamint

egy 3 kw. dinamó,

Ganz gyártmány. keveset használt, kapcsolóáblával. Eddig gyártelepet világított.

Érdeklődni: Reinhart Fülöp butorgyár

Arad, Strada Horia 2 szám.

Nem utópia...

Az építkezés új stílusa: földalatti városépítészet

Földalatti gyárak és középületek a jövő építkezésének iránya. — A római nemzetközi építészeti kongresszuson tárgyalják le a földalatti városépítészet kérdéseit

Dr. Dérai Viktor nyilatkozata

Az „Urbanisme” című francia folyóirat egyik legutolsó számában, mely most érkezett ide, érdekes hír jelent meg. A francia építészek és városépítészek javaslatáról van szó ebben a hirdetésben, a javaslat pedig úgy szól, hogy a 13-ik,

Rómában megtartandó építészeti kongresszuson vegyék fel az ülésük tárgysorozataiban a földalatti városépítészet kérdését is, tekintettel arra, hogy a jövő városépítészet új iránya a földalatti építkezés.

A francia építészek és városépítészek letárgyalták ennek a kérdésnek a technikai, jogi, gazdasági és társadalmi részeit is és a kép, amely ilyenformán a laikus olvasó elé tárul leverő, amennyiben teljes bizonyosságban tárja elének a jövő háború lehetőségeit. Dérai Viktor dr., aki jelenleg Timisoara-n él és kiváló szaktekinély a városépítészet terén, akinek munkái a Sorbonne kiadásában jelennek meg, kérésünkre szívesen állott rendelkezésünkre és a kérdéseinkre a következőket válaszolta:

— A francia építészek és városépítészek javaslata azon ismeretekre alapszik, amelyekkel a jövő háborújára vonatkozólag rendelkezünk. Ma már tudjuk azt, hogy a jövő háborúja a levegőben fog lezajlani, erre vonatkozólag pedig az eddig lezajlott gyakorlatok — különösen az 1935. évi londoni és az 1936. évi párisi légihadgyakorlatok — alapján a következőket tudjuk: A támadó fél háromféle repülőgéptípussal támad. A támadó úgynevezett könnyű vadászgépeket küld előre, ezek látják el az úgynevezett felderítő szolgálatot vagyis megállapítják, hogy az ellenfél milyen védelmi berendezésekkel felett rendelkezik. Miután a vadászgépek elvégezték feladatukat, már csak taktikai kérdése, hogy a támadó fél a bombavetőre egy csoportban, vagy több csoportban küldi a megtámadandó város ellen. A bombavető gépeknek mindössze egy feladatuk van: a vadászgépek által felderített pontokra lehetőleg pontosan és a lehető legrövidebb idő alatt a legtöbb bombát ledobni. Ebben a munkájukban támogatja őket a harmadik repülőgépcsoport, az úgynevezett harcigépek, a melyek elhárítják az ellenfél támadását, felveszik a légi harcot és arra törekednek, hogy az ellenfél elhárító támadását mindenképpen semlegesítsék. Ezek a harcigépek kiskaliberű ágyukat és gépfigyvereket visznek fedélzetükön.

— A megtámadandó fél a támadást természetesen már a határon igyekszik feltartóztatni. Ezt a célt szolgálják a különböző határvédelmi és határvédelmi berendezések, amelynek a Maginot-vonal Franciaországban, az Alpok magas pontjain léptetett acélköröndök Olaszországban, az úgynevezett Cizek-művek a cseh-német határon és a Biliher-őv Szibériában. Mindez azonban édeskevés, mert az eddigi tapasztalatok azt bizonyították, hogy a támadó fél gépeinek legalább a fele minden elhárítás ellenére is el tudja érni a célját.

— Tudjuk továbbá azt is, hogy a repülő háromféle bombával operálnak: először robbanóbombákat dobnak le, aminek zavarkeltés a célja, azután követőnek a tűzbombák, melyeknek az a célja, hogy a védelemre berendezett központokat tűzbe borítsák; végül pedig következik a gázbombák, az élet és az ellentámasztás lehetőség teljes megsemmisítése, illetve elpusztítása céljából. Az 1935. évi London ellen intézett légitámadás legalábbis azt a tanulságot eredményezte, hogy a fenti támadási rendszer alkalmazása esetén London két és fél órán belül romkallmas és az ellenség birtokában van. A jövő háborúban természetesen hadüzenet nem lesz, mert az időpocsékolás lenne.

A FŐVÁROSONK VEDELME

— A megtámadásnak természetesen nem az a célja, hogy a városokat elpusztítsa, hanem az, hogy bűntudatát a védelmi berendezéseket, hogy elpusztítsák a pályaudvarokat és így megakadályozzák a csapatszállításokat, hogy tönkretessék a villamosközlekedést és így a polgári lakosságot

olyan lelkiállapothoz hozzák, hogy ez a kormányt lehetőleg azonnali békekötésre kényszerítse. Eppen ezért az első sorban veszélyeztetett helyek a fővárosok és az ipari központok, a vidéki városok, községek és falvak a légiháború szempontjából nem esnek különösebben a latba. Párisban már évekkel ezelőtt megkezdtek a város légvédelmi szempontból megkövetelt átépítését. Párisnak — Nagypárisnak — 6,300.000 lakosa van és az egész várost háztömböként szervezték át. A lakosságot három osztályba sorozták. Az első osztályba tartoznak azok, akik minden körülmények között helyükön kénytelenek maradni, így a tisztviselők, a rendőrség, a tűzoltók, a közművek személyzete és a közlekedési személyzet. A második osztályba tartoznak azok a munkások, tisztviselők és más dolgozó elemek, akiknek munkája rövid időre szüneteltethető és ezzel a köz nem szenved kárt. Ilyenek például a gyárak, üzletek, műhelyek stb. Ezeket az elemeket pontosan kidolgozott mozgósítási terv szerint éjszakra a városból kizárják a periferiákra, azonban a mozgósítási terv arról is gondoskodik, hogy támadás esetén egy óra leforgása alatt ez a többszáz ezer főnyi tömeg zavar nélkül elszállítható. A harmadik csoportba tartoznak végül azok, akik nem dolgoznak és akiknek jelenlétére a városban nincsen feltétlen szükség. Ilyenek a gyerekek, az öregek, az asszonyok, az idegenek, a nyugdíjasok, a rentier-k stb. Ezeket Páristól legalább ötven kilométerre szállítják el, úgy hogy Páris légitámadás esetén már az első két órában szinte teljesen ki fog halni. Az első csoportba tartozók számára Párisban már eddig is igen nagy számú

tűz- és gázbiztos fedezéket építettek,

így a városháza pincéjében, a rendőrség pincéjében, ahol például 8.000 rendőrlégnyműt tudnak elhelyezni, az egyetemi negyedekben az orvosi fakultás közelében éppen most fejezték be egy nagyszabású földalatti fedezék építését stb. Minthogy azonban ez még mind nem tökéletes védelem,

a modern városépítész a föld alatt rendezkedik be.

— Párisnak a földalatti építkezése már eddig is tekintélyes volt. A vízvezeték, a gáz, a villany a csatornázás mind a föld alatt épült természetesen, most azonban újabb a Port Maillotnál

földalatti autót és a Madeleine-nél földalatti gyalogjáró nyílt meg.

Párisban éppen a napokban adták ki a 300.000-ik autórendszámot, elképzelhetjük tehát, hogy milyen autóforgalma van ennek a városnak — éppen ezért

Hajmosó és hajszárító

készülékek és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Köszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.

volt Dengli-ház

a tendencia már évek óta az, hogy az autóforgalmat kényelmesebbé a körutakra és hogy tehermentesítsék ezáltal a város belső részeit az autóforgalom alól. Ennek a földalatti utópitásnak a célja az, hogy hosszabb légi- és gázutak idején is szabadok legyenek az utak a vásárocsarnokok, a pályaudvarok és a kikötők felé.

— Mármost, ami a földalatti városépítészettel illeti, úgy ennek a célja az, hogy — szem előtt tartva a légitámadás céljait — eltávolítsák a lakóhelyek közeléből a veszélyeztetett pontokat — gyárakat, vásárocsarnokokat, kaszárnyákat, pályaudvarokat stb. — minthogy azonban az életfunkciók ezt lehetetlenné tesszik, tekintettel arra, hogy ezeknek az épületeknek a lakosság közelében kell lenniük, —

a modern városépítész mindezeket az építkezéseket, továbbá a színházakat, mozikat, múzeumokat, könyvtárakat, áruházakat, benzinkutakat stb. a föld alá viszi.

Ez az újféle építkezés természetesen maga után vonja a szellőztetés, világítás, a forgalmi pontok, az alsó világ és a felső világ érintkezési helyeinek kérdésének alapos tanulmányozását. Gondoljuk csak meg, milyen nagy jelentősége lesz például a jövő városában a feljárókapunak! Itt fog kialakulni a társadalmi élet, úgy, mint az ókorban a városkapuk körül. Természetesen

a föld alatt új építészeti irány fog kifejlődni, új anyagok nyernek majd alkalmazást,

új életformák fognak szülni, új szellem — új ember fog születni a földalatti városokban. Persze mindezen semmi új a nap, illetve a föld alatt. Voltak már korok, amikor az emberiségen erőt vett a menekülési pszichózis és bartangokba menekült, így például ma is megcsodálhatjuk Amerikában a Cordillerákban az indiánok puebloit, melyek sziklafalakban épültek. Dávid király idejében például Jeruzsálemben földalatti kazematákat építettek, Indiában Ellorában még ma is láthatók a föld alá épített templomok — elvégre minden kor azt mentette a föld alá, ami neki drága és értékes volt.

Mi a gyáraikat és vásárocsarnokainkat viszük a föld alá.

Mindezekre a kérdésekre vonatkozólag másfél évvel ezelőtt kimerítő tanulmányt írtam, melyben kimutattam a várható társadalmi, gazdasági és lélektani hatásokat. Baráti körben fel is olvastam ezt a tanulmányt, melynek „A kapu, a fal és a kaverna” volt a címe, azonban kissé hietlenül fogadták. Kimutattam ugyanis, hogy úgy, mint ahogy voltak korok, amelyekben a város életét az határozta meg, hogy fallal voltak körülvéve, úgy a mi korunkat a kaverna fogja meghatározni. Örülök, hogy az idő engem igazolt, egyébként ez a tanulmányom „La ville murée et la ville cavernée” címen, francia nyelven a napokban jelenik meg a Sorbonne városstudományi intézetének kiadásában Párisban.

Gárdonyi István.

ELÁRVULT TITOK.

Krisz ur, a kiegyensúlyozott polgár nyugodtan sétált az utcán csinos feleségével, amikor hozzálépett Kraz és a fülébe súgta:

— Neveim Kraz, az egész városban én tudok a legjobban élelni, de el ne árulja a feleségének.

— De kérem — szabadkozott Krisz, Kraz azonban nem hagyta szóhoz jutni:

— Neveim Kraz, az egész városban én tudok a legjobban élelni, de el ne árulja a feleségének.

Essel otthagya a meglepődött férjet.

Pár hét múlva véletlenül megint össetalálkoztak az utcán. Kraz Kriszhez lép és fejcsóválva mondja:

— Nana, maga kis pletykás.

TÖBB, MINT SZERTELENSÉG.

Valaki ur egyik kisebb vidéki város, egyetlen szállodájában akarta az éjt eltölteni.

A tulajdonos elébe tette a vendégkönyvet és Valaki ur nekilátott, hogy kitöltse a rovatokat, amikor észre vette, hogy a vendégkönyvben egy poloska mászik.

A tulajdonos elvörösödött, Valaki ur pedig fejcsóválva mondta:

— Nézze, arról én meg voltam győződve, hogy egyik-másik szálloda nem egészen féregmentes. Az azonban már több mint szemtelenség, hogy a poloska a vendégkönyvben nézse ki, hogy éppen melyik szobába jöjjön csipni...

A szigorított adóbehajtás jegyében:

Lefoglalták az arad-i Vadászkürt-kávéház berendezését

Szomorú esemény színhelye volt az elmúlt napokban az arad-i Eminescu-uccában lévő Vadászkürt-kávéház, ahol megjelentek a pénzügyi hatóságok közegei és lefoglalták a kávéház berendezésének egy részét. A Vadászkürt-kávéház nemrégiben cserélt gazdát és az új tulajdonos, Friedmann Sámuel, még nem is rendezhette az átvett üzlet valamennyi ügyét, ennek ellenére a második kerületi adóhivatal most a legnagyobb erővel lépett fel vele szemben egy régi, 60.000 leies adóhátralék miatt. Friedmann Samu azzal a szándékkal vette át a kávéházat, hogy szakzszerű vezetéssel, szorgalmas munkával felvirágoztatja az üzletet és jobb üzletmenetet biztosít, ami lehetővé tette volna számára a kávéházzal átvett kötelezettségek rendezését, azonban — ugyátszik — erre nem hagynak időt neki. Kedden délután jelentkezett a kávéházban a második kerületi adóhivatal egyik végrehajtója, aki hivatkozással a ki nem egyenlített állami adótartozásra, foglalást eszközölt. Friedmann Sámuel mindent elkövetett, hogy megmagyarázza a pénzügyi tisztviselőnek, milyen lehetetlen helyzetbe hozza őt, a jóhiszemű tulajdonost, aki minden körülmények között kiegyenlíti a tartozást és hiába magyarázta, hogy a könyörrelenül erőlyes fellépés csak megnehezíti a követelés behajtását, mert megbénítja a kávéház munkáját, a végrehajtó hajthatatlan maradt. A foglalás során az adóhivatal kiküldötrje

harminc darab kávéházi bútornyestalt és két billiárdasztalt zárolt azzal, hogy a lefoglalt tárgyakat később elismétli.

A végrehajtó még akkor sem volt hajlandó eltekinteni az azonnali foglalástól, amikor Friedmann ígéretet tett, hogy szerda délelőtti rendezési tartozást, amit kedd délután csak azért nem tehetett meg, mert a délutáni órákban a pénzügyigazgatóságon nincs hivatal.

Ugyátszik, hogy ez a kiméletlen szigorral keresztülvitt foglalás bevezetője annak az általános behajtási hadjáratnak, amelyre éppen hétfőn érkezett felsőbb rendelet az arad-i pénzügyigazgatóságra. Ez a rendelet úgy intézkedik, hogy a pénzügyi hatóságoknak az adóhátralékokat minden körülmények között be kell hajtaniuk. A rendelet tehát rendkívüli szigorú ir elő, ezt ugyátszik alkalmazzák is, azt azonban, hogy gyakorlatilag milyen eredményt hoz majd ez a szigor, csak sejteni lehet. Mert egészen nyilvánvaló, hogy nem rosszakarat akadályozza az adófizetőket abban, hogy kötelezettségeiknek eleget tegyenek.

— Uj elgondolások a Mezőgazdasági Kamara vezetésében. Ismeretes, hogy a földművelésügyi minisztérium augusztus 12-re rendelte el a mezőgazdasági kamarai választásokat. Arad-on választásra nem kerül a sor, mert mindössze egyetlen listát nyújtottak be a törvényszékhez, amely azt jóvá is hagyta és így a rajta szereplő tagokat megválasztottaknak hirdette ki. Lancu Adam dr. elnökkel az élén 59 tag vezeti ezentúl az arad-i Mezőgazdasági Kamara ügyeit. A tanács hamarosan összeül, amikor megválasztják az igazgató tanácsot, majd hozzálátanak Lancu Avram terveinek megvalósításához. Így állandó gazdasági értekezleteket, felvilágosító előadásokat rendeznek, igyekeznek arra, hogy a gazdákat egy táborba tömörítsék és a gazdasági felszerelések, valamint vetőmagvak beszerzésénél kedvezményt nyújtsanak. A kamara titkári teendőket a jövőben Grecu Pavel, a Lugoj-ról most idehelyezett mezőgazdasági főfelügyelő látja el. Egyébként a kamara vezetősége újabb mintagazdaságot és a közeli napokban nagyfontosságú értekezletre hívja egybe a gazdákat. A gazdák parlamentjén sok fontos és a megye földművelő közönségét érdeklő kérdéseket tárgyalnak meg behatóan.

SCHWINDEL.

„So ein Schwindel. Da hat man mir für den Radioapparat für ein Jahr garantiert und schon in der ersten Woche hat die Wettervorhersage dreimal nicht gestimmt!”

Sztrájk gondolatával foglalkoznak az arad-i husiparosok

Az Arad városi ármegállapító bizottság a hét folyamán rendkívüli ülést tartott, amelyen a városvezetés tagjain kívül az arad-i kereskedelmi és iparkamara részéről dr. Trailescu Jonel titkár, a Husiparosok Szövetsége nevében Tomits Pál jelent meg, a fogyasztó közönség érdekeit pedig Detesan Ioan rendőrtiszt képviselte. Tomits Pál azt kérte, hogy a jelenlegi árviszonyokra való tekintettel a bizottság a sertéshus árát kilogrammonként négy leivel emelje, ezt az álláspontot támogatja Trailescu Ionei dr. is, viszont Detesan Ioan a régi árszínvonal fenntartása mellett foglalt állást, mert az áremelés nem látszik indokoltnak. A bizottság Jac Eugen gazdasági tanácsos meghallgatása után a husiparosok kérelmét elutasította. Hasonlóképpen nem teljesítette az ármegállapító bizottság a husiparosok másik követelését sem. Tomits Pál ugyanis azt kérte, hogy a borjushus vegyék ki az ármegállapítás alól és legyen a borjushus áránál a kereslet és a kínálat törvénye a mérvadó. A bizottság azonban, miután a szabad kereskedelemnek bevezetése, már a múltban sem vált be, nem járult hozzá az előterjesztéshez, de a borjushus árát kilogrammonként két leivel mégis fele-

melte, vagyis a jövőben az új ármegállapításig — a borju hust 28 (I. o.) és 25 (II. o.) leies árban hozzák forgalomba. Az élelmiszeri cikkek ára a borjushust kivéve, egyébként változatlanul megmaradt.

Ez a megoldás azonban nem elégíti ki a husiparosokat, akik nagy elégedetlenséggel fogadták a döntést. Eppen ezért szakmai körökben

felmerült a tiltakozó sztrájk gondolata, amivel a husiparosok a leghatározottabb formában óhajtának rámutatni: mennyire tarthatatlan az ármunkára a helyzet. „Az Iparos” munkatársai tájékoztatták a husiparosok sérelméről és ennek során hangsúlyozták, hogy a mai beszerzési árak mellett a mészárosok nem szolgálhatják ki a most megállapított árak ellenében a közönséget. A husiparosok megállapítása szerint a borju élősúly-ára kilogrammonként 21 lei, az exportsértésért 26 leit kérnek az eladók és a mészárosoknak a gyengébb minőségű sertésért is 22 leit kell fizetniük. A marha-hus élősúly-ára pedig 13—14 lei. Ilyen módon a mészárosok nem tudják a borjushust 28 és 25, a sertéshust 26, a marhahust pedig 20 leiert eladni. Az új árak betartása egyenesen ráfizetést eredményezne — hangoztatják a husiparosok.

Convocare

Federaţiunea Sindicatelor Industrişilor din Arad ţine în ziua de 21 August 1936, orele 9 seara în sala Căminului Industrişilor din Arad.

adunare generală ordinară

la care cu onoare invită sindicatele membre de a lua parte prin delegaţii lor.

Intrucât delegaţii nu se vor intruni în numărul cerut de statute, adunarea generală se va ţine în ziua de 28 August 1936, în locul şi ora indicată mai sus, când se vor aduce hotărâri valabile fără considerare la numărul celor prezenţi.

Preşedinţia.

ORDINEA DE ZI:

1. Cuvântarea de deschidere a preşedintelui şi constituirea biroului.
2. Aprobarea bugetului pe anul în curs.
3. Alegeri: alegerea a 2 subpreşedinţi, 15 membri ordinari şi 8 supleanţi în Comitet, pe timp de 3 ani precum 4 controlori pe timp de 1 an.
4. Propuneri.

Meghívó

Az Arad-i Ipari Szindikátusok Föderációja 1936 augusztus 21-én, este 9 órakor

rendes évi közgyűlés

tart az Arad-i Iparos Otthon termében, amelyre a tagszindikátusokat tisztelettel meghívjuk, hogy kiküldöttük útján résztvegyenek.

Amennyiben a tagszindikátusok képviselői nem jelennek meg az alapszabályok által meghatározott határozatképes számban, a közgyűlés 1936 augusztus 28-án tartatik meg a fent jelzett órában és helyen, amikor a megjelentek számára való tekintet nélkül hozza határozatait.

Elnökség.

NAPIREND:

1. Elnök megnyitja.
2. Költségvetési előirányzat jóváhagyása.
3. Választások: 2 alelnök, 15 rendes és 8 pótag megválasztása a választmányba 3 évre, valamint 4 ellenőr választása 1 évre.
4. Indítványok.

DIVIDENDE.

„Wo laufen S' denn mit dem Topf hin?“
„In die Brauerei. Ich habe gehört, dass dort a Dividende ausgeschüttet wird.“

MEGOLDAS.

— Jaj, Zsiga, azt álmodtam, hogy egér van a szobában...
— És ezért felzavartál? Álmodj hozzá egy macskát is és aludj tovább

Hunedoara megyében csak egy év alatt óvatolnak most annyi váltót, mint 1932-ben egyetlen hónap alatt

A déva-i helyi kereskedelmi és iparkamara érdekes számhasznításokat állított össze az utóbbi években Hunedoara megyében megóvatolt váltókról. A legérdekesebb, hogy ezeknek értéke évről-évre esést mutat.

Tavaly például az egész megyében 642 váltó került óvasra 3,735.91 lei összeg értékben. Ebből Deva 212 darabbal szerepel, 1,600.202 lei értékben, utána jön meglepetésszerűen nem Petrosani, hanem Orastie, 92 darab 687.963 lei összértékű váltóval, csak azután Petrosani szintén 92 darab, de csak 634.912 leinyi váltóval. A negyedik helyet Brad tartja, 179 darab, 553.120 leinyi váltóval. A legjobban viselte magát Pui, ahol egyetlen váltót vittek a közjegyzőhöz, mégpedig 7.500 leiest.

Visszatérve most már a válság legpusztítóbb évére, 1932-be, azt találjuk, hogy akkor átlag egy hónap alatt óvatoltak annyit, mint most egy évben. 1932-ben 2.318 váltó került óvasra, 30,415.787 lei összegben. Egyedül januárban 4 millión feül volt az óvatolt váltóérték, több, mint egész 1935-ben!

A váltóóvatolás ritkulását az összes közgazdasági körök nem a hitelképesség emelkedésével, hanem a váltóforgalom óriási csökkenésével, a hitelet megnekedésével magyarázzák. Ebben a jelenségben — ugymond — nincs semmi öröndetes. Kevés az óvatolt váltó, mert kevés a váltó, alig adnak hitelt. Különösen Hunedoaramegyében pedig még egyéb jelentősége is van a beszélő számoknak. Itt nincsenek nagy, pezsgő kereskedelmi életű városok, a nagy bányavállalatok részben — az állammal dolgoznak, részben bucaresti-i központjuk útján bonyolítják le nagyobb üzleteiket. Az itteni hitel- és váltóforgalom tulajdonképpen „parasztüzlet”, földes adásvétele, bérlete, beruházása. S ezek a kimutatások arról tanuskodnak, hogy a falusi hitelélet vigasztalanul zsákutcába került.

FELESLEGES SZÖRSZALHASOGATÁS.

A gyaluvári Iparos Olvasókör elhatározta, hogy társasvacsorát rendez és ebből összegyűjtöttek 10.000 leit és átadták a vendéglőnek, aki szintén olvasóköri tag, hogy ebből lássa el a vendégeket.

A társasvacsora után felszólítják a vendéglőt, hogy számoljon el.

— Mit számoljak el, — mondja — elment a pénz.

— Na ja, de mire ment el?

— Hogy-hogy mire ment el? Kellék két mássa liszt.

— Azt a malomtulajdonos küldte ajándékba.

— Kellék egy mássa hus.

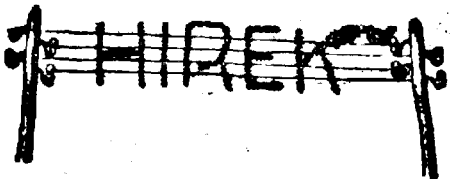
— Azt a mészáros küldte ajándékba.

— Kellék ötven kiló cukor.

— Azt a fűszeres adta.

A vendéglős erre dühösen az asztalra csapva ordította:

— Hát só, meg vavrika nem kellett!

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei. Hirdetések négyzetcentimétere 4 lei. Éves kötetként árendedmény.

Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Caminul Industrialor — Iparos Otthon.

— Ha nem folyik be elég adó — elbocsátják a pénzügyigazgatókat. A behajtási pénzügyigazgatókhoz pénzügyminiszeri rendelet érkezett, amely szigorúan előírja az adók behajtását. A rendelet alapján a kerületi adóhivatalok már megkezdtek a végrehajtásokat és nemfizetés esetén elárverezik a lefoglalt butorokat. Eddig mintegy száz árverést tüztek ki. A pénzügyigazgatóság felhívja a hátralékos adófizetőket, hogy saját érdekében egyenlítsék ki tartozásukat, mert ezáltal elkerülik a végrehajtással járó kellemetlenségeket és a költségeket, amelyek tekintélyes összeget jelentenek. A pénzügyminiszeri rendelet kimondja, hogy abban az esetben, ha az egyes pénzügyigazgatóságok körzetén belül nem folyik be az előírt adó, a pénzügyigazgatókat hivatalukból elbocsátják. Szeptember elsejére az egyes pénzügyigazgatóságoknak el kell készíteniük egyes részletes kimutatást, amely feltünteti a hátralékos adózók névsorát és az összeget és ezt fel kell terjeszteni a pénzügyminisztériumhoz, amely maga hatáskörében hozza meg döntését, hogy milyen szankciókat alkalmaz a pénzügyigazgatókkal szemben.

★

PEDAGÓGIA.

— Jegyezd meg, fiam, hogy az ember sohase halad. Megértetted?
— Igen.
— Helyes. Most pedig menj a telefonhoz és mond meg annak az urnak, aki keres, hogy nem vagyok itthon.

— Új árak a kompenzációs listán. A minisztertanács a következő árucikkeket engedélyezte a kompenzációs árak A) listájára: gumiszalagok izolálási célokra (824. vámtétel), gumiszőnyegek textilanyagokkal keverve is (825), gumisövények (827), autós- és kerékpárgumik (829), gumicipők (831), cipőtálpak és sarkok gumiból (832), ipari és technikai célokra szolgáló vulkanizált gumi (834), ugyanez orvosi célokra (835.).

HALÁTLAN.

— Két éven át minden nap egy-egy szerelmeslevelet írtam annak a nőnek, uram... és tudja, mi lett a vége?
— Nos?
— Férjhez ment a levélhordóhoz.

— Szigorúan ellenőrzik az alkalmazottak nyári szabadságolását. A munkaügyi minisztérium rendeletileg utasította a munkakamarákat, hogy közeleik útján szigorúan ellenőrizzék az alkalmazottak nyári szabadságának kiadásáról szóló törvény betartását, ezért a vállalatokat, cégeket végigjárják és meggyőződést szereznek, hogy minden fizetéses alkalmazott megkapta-e a neki járó szabadságot. A rendelet kimondja, hogy a szabadságidő nem váltható meg fizetéssel, azt a törvényben megállapított szabályok szerint ki kell adni az alkalmazottnak.

Szömörkényi Magda

Mozgásművészeti Intézete

Bul. General Dragalina 12

szeptember hó 15-én fenőttek és gyermekek részére

tanításait megkezd

A kézműves családok részére 25 százalékos kedvezmény.

— Belföldön fogják gyártani a cigarettapapírt. Az autonóm monopolpénztár már hosszú idő óta tárgyalásokat folytatott egy külföldi tőkecsoporttal, hogy cigarettapapírgyártást állítsanak fel Romániában. Valószínűnek látszik, hogy sikerül a meg egyezés és a CAM ezentul belföldön fogja előállítani a fogyasztás fedezésére szükséges cigaretta papírt. Remélhetőleg végre orvosolják azt a régi panaszt is, hogy cigarettahüvelyt hozzanak forgalomba.

★

VORSTELLUNG.

„Gestatte, liebe Gattin, dass ich dir Fräulein Anny Meier vorstelle!”

„Sehr erfreut, Sie kennenzulernen liebes Fräulein! Was ich Ihnen übrigens schon längst sagen wollte: In Briefen schreibt man „Du“ immer gross!”

★

— Bevonják a hajtási engedélyt azoktól, akik nem fizették be az autódót. Ismeretes, hogy a pénzügyminisztérium rendeletet adott ki, amelynek értelmében az autódók befizetési határidejét augusztus 15-ig meghosszabbította. Eddig az időpontra büntetés nélkül lehetett kifizetni az autódókat, valamint kilencvenszázalékos mérsékléssel az esetleges büntetéseket. A minisztérium által adott újabb határidő lejárt, azonban még mindig számos gépkocsitulajdonos nem egyenlítette ki adótartozását. Ezeknek névsorát a pénzügyigazgatóság átküldi a rendőrséghez, amely bevonja a hajtási engedélyt tőlük, ugyanakkor a pénzügyigazgatóság a pénzügyi engedélyt is bevonja, egyben pedig felveszi a bírságolási jegyzőkönyvet.

★

ELSŐ LECKE AZ UDVARLASBÓL.

— Tegyük fel, hogy én szerelmet vall egy hölgynek, mire az így szól: „Uram, nem tudom elhinni, hogy igazán szeret.” Mit felel én neki erre?

— Ezt felelem: „De kisasszony, csak nem képzeti, hogy ilyen csekélységért hazudni fogok?”

★

— Befejezték az értelmiségi munkanélküliség összeírását. Bucureşti-ből jelentik: A belügyminisztériumban befejezték az értelmiségi munkanélküliség összeírását és az erről szóló ismertetés néhány napon belül nyilvánosság elé kerül.

MARTIROK

(Igaz történet)

Ira: SZABÓ KAROLY.

A vasárnapokat rendszeresen falun lakó szüleimnél töltöttem. Délután találkoztam barátaimmal és együttesen hárman-négyen, hol egyik, hol másik kedves iparos családnál szórakoztunk igen kellemesen.

Ugy megszoktam ezeket a látogatásokat, hogy egész heti robotolás után alig vártam a barátaimmal való találkozást, hogy egy-egy ilyen kellemes délelteli óráról le ne maradjak. A dalért, zenéért, már gyermekkorom óta lelkesedtem, ezeknek a délutáni összejöveteleknek pedig főtemája a zene és dal volt, kedves társasjátékokkal összekötve. Persze lányok sem hiányoztak a társaságból, hiszen főleg nekik szóltak ezek a látogatások, a melyeket ők is oly nehezen vártak, mint mi.

Egy esős, komor, őszi vasárnap délután későn érkeztem haza. Barátaimat már nem találтам; nem is sejtettem, hogy merre járnak. Szomorúan kóboroltam a Biseru téren. Nyomottam kedélyhangulatokat csak fokozta az idő komorsága. Hívós szél volt, sűrűn eszített az eső, ami szinte átláthatatlanná tette a levegőt, az ucca néptelen volt. Az őszi szomorú hangulata feledt amugyis érzékeny lelkemre és leverte a tudat, hogy akkor vesztettem el egy kedves órát, amikor arra a legnagyobb szükségem lett volna.

Szomorú gondongésemben azon törtem a fejemet, hogy hova meneküljek, hol keressék egy kis felfrissülést, egy kis szórakozást.

A kávéházból kiszűrődő zenéről eszembe jutott, hogy itt a közelben, a Szent János uccán van egy vasárnapi kolon, ahova már több ízben meghívott egy bájos kis leányrokonom. Ezelőtt mintegy 40-45 évvel. Odajártak akkoriban táncolni vágyó iparos ifjak és iparos családok leányai, hogy a heti robot után oly kíváncsi és vágyott szórakozásban részt vegyenek. No meg, hogy egy-egy bájos leány-

kalával találkozzanak és egy forró és biztató kézszorítástól, egy-egy sokat mondó pillantástól megittasulva, boldog reménységgel tekintsenek a jövő vasárnapi mulatság elé, amely talán még többet ígérő lesz és szíveiket még közelebb hozza egymáshoz.

Mikor beléptem a táncterembe, amely a régi Bathári-féle vendéglő udvarán fából épült alkotmány volt, akkor hangzottak el a csárdás utolsó akkordjai. A három szál cigány fiúból álló banda tagjai a sok ujjazástól fáradtan rakták le szereszámaikat.

A táncban kifáradt és kipirult arcú leányok pihegő kebelrel álltak meg egy pillanatra, azután boldogságtól ragyogó arccal kapaszkodtak táncosuk vagy udvarlójuk karjába, legyezőikkel hűsítve magukat, vagy azzal játszva, ingerkedtek a fiakkal.

Ha van ennek a boldogságnak fokozata, az a tánc utáni körseta, amikor ingerkedni, tréfálkozni, szerelmi vallomásokat tenni és fogadni lehet anélkül, hogy a mama vizsgáló tekintete valamit észre vehetne.

A hangosan nevetgélő és sűrű sorokban szibongó sétáló párok közt két bájos fiatal leányka kélt feltűnést. Ők ketten fiuk nélkül, egymás karjába kapaszkodva, a tánctól felhevülten élvezik az est örömeit. Egyszerű, de izléses világos ruháskájuk alig különbözik a többiekétől. Ha arcvonásukat jól megnézed, nem mondhatnád, hogy ez a két leányka az est legszebb leánya volna. Akadnak bizony itt szebbek is. Mi az mégis, ami a legszolidabb viselkedésük mellett is oly feltűnő és elragadóan bájosá teszi őket. Az örökre nevető, mosolygó két pár szem, amely önfeledten tekint szét a teremben és szinte kérkedik azzal, hogy számukra csak boldogság létezik.

Az egyik Erzsike. Mélytűsű szőke barna szeme örökre mosolyog és boldogságról látszik beszélni. Ha ajkát beszédre nyitja, csak fokozódik bája. Szelímes csevegése, szeme kacagása felevenyíti a környezetét és egyhanguan állapítják meg, hogy ezt a bájos leánykát az Isten is boldogságra és mások

boldogítására teremtette.

Legkedvesebb barátja Giza az én kis rokonom, aki ide invitált és bemutatott Erzsikének. Valamivel magasabb, kissé molett szőke szépség volt. Ábrándos kék szemével, mintha Erzsikét utánozná. Mindig mosolyog, de ennek a távoiba tekintő szemnek fanyar mosolygása nem az Erzsike boldog, gondtalan, reménységtől csillogó mosolygó szeme. A Giza réveteg tekintetében valami részvétet keltő titkos fájdalom ültött tanyát. Kéveset beszél, halvány ajkát néha összeszorítja, mintha egy kőhátról készülő fájdalom sikolyát akarná visszafolytani. Ha megmozdul, rekedt hangja akadózik. A táncban kipirult arca elhalványodik, hogy a következő percben tűzrózsák gyuljanak ki rajta. A keserűen nevető száj, a mosolygó szemek egy tüdővészese család tragikumának a tudatát, a halálra ítéletet hordozza magában és ő csendesen mulat és mosolyog, mintha kérné az embereket, hogy hagyják őt mulatni, hiszen ő ugyanis meghal, hadd élvezze az élet örömeit, amíg a kegyetlen rém arra időt hagy neki. Hiszen édes anyja is fiatalon, élte tavaszán hagyta itt apró gyermekét. Bátyja alig túl a mézeshegyeken szállt sírba. Mit várhat ő az élettel? A halál éppen úgy nem kegyelmez a most még szép, údének látású, gyöngye leánykának, mint az erős fiúnak.

Pedig, ha arcán nem változnék a kék szeméhez oly jól illő halványosság azokkal a gyanus lápiros foltokkal, Giza egészen normális, egészséges, egy kissé molett, telt idomú leányzónak látszik, akin nem egy fiatal ember tekintete akad meg. Ő képviseli a társaságban a magába zárkózó szűz szendéséget és tartózkodó szerénységet.

Erzsike azonban maga a csapongó jókedv, a színpompás, szellem, a nyíladó róza, akinek nem lesz nehéz a hódolók seregéből kiválasztani azt a mesebeli sárkányölő herceget, akinek karján boldogan libeg talán nem is soká a pap elé, hogy áldását vegye arra a hosszú utra, amelynek első állomása a jó reménységekkel tele jövő felé a templom, ahol elhangzik a holtodiglan-holtomiglan.

Az ezután következő pár év az alkori iparos

NEM JÖN ZAVARBA.

— Amikor legutóbbi lopásért felelősségre voltam, azzal védekezett, hogy anyósa temetésére kellett a pénz. Kiváncsi vagyok, hogy most mivel fog védekezni?

— Szeretnék neki sírkövet állítani.

— Az aradi malmok kérelme. Ismeretes, hogy a malomtörvény sok tekintetben megnehezítette nemcsak a malomtulajdonosok, hanem az őröltető közönség helyzetét is. A törvény kereskedelmi és parasztmalmokat ismer és bizonyos megszorításokat alkalmaz ezekkel szemben. Most mozgalom indult Arad-on, hogy a város határán élő gazdák érdekében megvédése végett parasztmalom is működhesse. Az illetékes körök emlékiratot terjesztettek a földművelésügyi minisztériumhoz, amelyben feltárják a helyzetet és rámutattak arra, hogy Arad-on is szükség van parasztmalomra. A minisztérium behatóan foglalkozott a kérelemmel és miután belátta a parasztmalom működésének szükségességét, már a közeljövőben megadja az engedélyt arra, hogy városunkban is megkezdhesse üzemét a parasztmalom, ahol az Arad-on és közvetlen környékén élő gazdatársadalom gabonáját őröltetheti.

PEINLICH.

„Es passiert mir oft, Herr Doktor, dass ich mit mir selbst spreche!”

„Das macht gar nichts!”

„Sie wissen ja nicht, Herr Doktor, was ich für ein fader Kerl bin!”

Eladó házak Bujac-on

a 489. számú ház

(volt tulajdonosa Ghura Anton Gheorghe.)

a Str. Surorilor 3. sz. ház,

(volt Costin vendéglő épülete.)

Ajánlatok az Aradi Iparosok Hitelszövetkezet Strada I. Brătianu 18 alatt nyújtandók be.

Szerkesztői üzenetek

Magyar Iparosok Olvasóköre, Reghin. A törvény végrehajtási utasítása még nem jelent meg. Az illetékes munkakamaránál kell benyújtani a kicserélés iránti kérvényt.

Szó van arról, hogy a megyeszékhelyeken munkakamarái kirendeltségek alakulnak, valamint ahol ipartestület létezett ott is ez a kirendeltség terjeszti be az iparosok ügyeit a munkakamarához. Tekintettel arra, hogy a végrehajtási utasítás késik, leghelyesebb, ha a cluj-i munkakamarához adják be kérelmeiket. A kérvény egyénileg terjesztendő be. Minden iparos egy eredetiben és egy másolatban írja meg a kérelmet. Az eredetit számmal kell iktatni és fel kell tüntetni a beadási, illetve iktatási számot. Ez igazolásul szolgál, ha az iratok esetleg elkallódnának. Azt, hogy az új iparigazolványban való feltüntetés végett mit kell kérni, az „Az Iparos” 33. számában jogi rovatvezetők részletesen közölte. Az általa közölt táblázat alapján járjanak el. Egyébként ezzel a kérdéssel kapcsolatban részletes tájékoztatást találunk lapunk első oldalán. A kérvényeket egy megbízott összegyűjtheti és iktatás végett ő viheti el Clujra. De minden egyes kérvényt mindenkinek sajátmagának kell kiállítani, mert ellenkezője zugirászatot képez.

Schröder, Targu-Mureş. Levél megy. Kisiparos nem köteles forgalmi adót fizetni, ha nem dolgozik nétnél több munkással és öt lóerőn felüli motorral. Esetével forduljon ügyvédhez. Hivatkozunk a lapunkban közölt jogesetekre. Ön az új ipartörvény szerint kézműiparos. A lap 33. számában a „Különböző” rovatban találhatja meg. Így tehát kézműiparos lévén, ezen az alapon mentes.

Császár Albert, Targu-Mureş. Iparengedélyek becsereléséről olvassa el jelen számunk első oldalán lévő cikkünket, valamint dr. Kele Sándor ügyvéd által közölt és lapunk 33. számában megjelent cikket. A továbbiakra ugyanazt válaszolhatjuk, mint amit a reghinieknek szóló fenti üzenetben megírtuk.

Kovács Endre, Cristur. A forgalmi adótörvény nem változott meg. Közzétük az „Az Iparos” jogi rovatában, hogy kisiparos nem fizet forgalmi adót. Részletes választ csak akkor adhatunk, ha pontosan közli az esetet és iparát. Kérjük tehát erre vonatkozó közlését.

Olvasó, Sighet. Jogi rovatvezetők csak a pontos tényállás közlése mellett adhat választ. A válaszok beküldendőek. Forduljanak ügyvédhez: általunk adott felvilágosítás alapján.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutor în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunitate cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportjai Igazgatósága útján közli i. t. tagjaival, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. csoportban Vád. lui Sebastian Răz. Sebestenné 841.

In Grupa II. csoportban Vád. lui Joan Boly. Jánosné 937, Vád. lui. Alexandru Székely Sándorné 938.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiunile, să achite restanțele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban:

931 Vád. lui Francisc Walcher Ferencné 932 Francisc Schöner Ferenc. 933 Gheorghe Wolner György. 934 Sot. lui Ignatie Csatiós Ignác. 935 Vád. lui Alexandru Székely Sándorné. 936 Elemér Bóra Elemér.

In Grupa „B” csoportban 926. Vád. lui Francisc Csernyei Ferencné.

ifjak egyletének arany korszaka volt. Tele volt ez az idő szebbnél-szebb mulatságokkal, működve előadásokkal. Ekkor rendezték az iparos ifjak az első működve előadásokat és az első szikret mulatságot, amit azelőtt itt nem ismertek.

Ezekben a társaságokban élt és szórakozott Erzsike és néha Giza is. Boldog fiatalság, be sok szépet, be sok derűt juttattál nekünk akkor osztályrésül, szinte két kézzel szórtad és pazaroltad ránk jókedvet és mi ezt hálátelt szívvel fogadtuk és nem szennyeztük be a sors által nekünk kínált élvezeteket sem trágárságokkal sem tiszteltelenséggel azokkal szemben, akik szerény körünket azzal tisztelték meg, hogy szórakozásukat ott keressék. Ha néha visszagondolok azokra a régen elmúlt, szép időkre, könny fátyolozza szememet, mikor párhuzamot vonok a mult bájos és kedélyes ifjúsági élete közt és a mai, politikával megfertőzött, sivár, kedélybeteg és sokszor az erkölcsi felforratásban fetrengő ifjúság élete közt, amelyben sem nekünk, öregeknek, sem az ifjaknak örömeik nem igen telik. És amilyen napváltások derű volt ennek az ifjúságnak az élete, olyan derűsnek és boldognak ígérkezett sokak számára az a családi élet, amelynek alapja ott rakódott le és fejlődött.

Erzsikének is megjelent mesebeli sárkánytölő herceg, egy jóképű, dőlceg ácslegény személyében. Jóska középmagas, szélesvállú, jóvágású barna legény volt. Villogó szeméből csupa barátság, derű és életkedv sugárzott. Felkunkorodó bajuszkájával, egészséges, piros arcával, izmos természetével csakugyan réme lehetett volna a mesebeli sárkánynak, de szívdöglesztő ideálja és bálványa nem egy réti kisleánynak, akik közül Jóska szívebálványa Erzsike lett.

— Az összefüggő szép párra nemcsak a szülők, hanem a pap is ráadta áldását. Boldog családi életüket nem fertőzte be semmi. Két bájos apróság vidám kacagása aranyozta be az évek folyamán az egyszerű iparos család életét. Ezt csak fokozta a szorgalomnak az eredménye, ami egy egyszerű kis házacska képében derűs otthonot adott a boldog és elégedett kis családnak.

A szerény Gizára is rátalált a mesebeli herceg. Amerikából vezérelte haza a gondviselés Bercit, hogy egy véletlen találkozás Gizával összehozza. Gizát meglátni és megszeretni egy pillanat műve volt, de Gizának sem kellett sokat tépelődni, mert Bercit az ábrándos természetű Giza számára teremtette a jóságos gondviselés. Berci igen komoly, magas, barna, igazi férfiszépség volt. Foglalkozására asztalos, aki Amerikából hozott dollárjaiból Balamarevidéken egy kis városkában önállósította magát és Gizát szemelbe ki a családi fészék tündérbéjének. A kedves és szerény Giza, aki az élettől nagy halálra-szántságában alig remélt valamit, a nagy boldogság sulya alatt szinte roskadozott. Kezdt ragaszkodni az élethez, boldog akart lenni, nagy igyekezettel kezdte magától elhessegetni a korai elmúlás gondolatát, szinte megkapaszkodott abban a gondolatban, hogy azt a festői vidéket, amely fővendő lakóhelyéül szolgál, az Isten-i gondviselés azért rendelte számára, hogy ott testére, lelkére gyógyulást találjon.

Ugy is indult minden. A boldog családi élet, a kitűnő környezet, az aranyos gyermek Gizát soha nem remélt boldogsághoz ringatta. A nagyra törekvő, világjáért, ambiciózus iparos azonban, akit évek során a nagy üzemek lázas liktetése és gépek zugása, örökös zakatolása tartott foerá, nem tudott megbékélni azzal a kispolgári élettel és az egyforma csendes, kisszerű kis iparos egyhangú életkörülményekkel, ami arra elegendő lehet, hogy kis családjának kenyeret és gondtalan megélhetést biztosítson, de a nagyra törekvő fiatal embert nem elégítette ki. Ahhoz kevés dollárt hozott haza, hogy az ő igényeit kielégítő üzemet rendezzen be. Mindenképp előtérbe került gondolatvilágában Amerika.

Vissza, vissza Amerikába, a nagy lehetőségek és a dollárok hazájába. Az akkori balkán-háborúk, amugy sem kedveztek az ipar fejlődésének és Berci olyan szép képeket festett Amerikáról Gizának, hogy nem kellett sok rábeszélés, hogy Giza kövesse imádott férjét akár a világ végére is.

Egy-kettőre fel is szedték sátorfájukat, hogy az új világban megtalálják a boldogságnak itthon

hiányzó részét. Bercinek sikerült is és vágya teljesedéshez közeledett. Egyre több dollárt rakott elre. Megérkeztek az amerikai kis apró szentek is, még pedig egymásután kettő. Giza már három kis gyermek édesanyja volt, de ezt a boldogságot egyre jobban megzavarta a fiatal asszony betegeskedése, akinek nagy ártalmára voltak a változott éghajlati viszonyok és főleg a honvágy, ami napról-napra jobban emésztette. Ha rámosolyogott a kis, hancurozó orgonasípokra, abban a mosolyban egyre több volt a fájdalom. Leánykorában is keserűvé tett legkedvesebb szórakozását, a lelkére nehezedő tudat, a családi targikuma, ám akkor nem volt senkije. A maga szomorú életét már régen halálra szánta, de most, mikor gyermekei vannak, szerető férje, mikor boldog lehetne családja körében, most kezd ismét betegeskedni. A korai elmúlás tudata most már halálfélelemmel nehezedik rá és férje távollétében, magára hagyva nem tud szabadulni kínzó gondolataitól.

Az elhagyott haza képe, mint magváltás mered elébe, csak haza-haza akar menni. Irtózik attól, hogy itt temessék el idegenben, egykor haza térv szeretettel itt hagyják és nem lesz senki, aki egy szál virágot tegyen vagy egy könnyet ejtsen a sírjára.

A kétségbeesett gond, halálfélelem még jobban sorvasztja, alakja megnyulik, arca fakóvá változik és mind gyakrabban gyulnak ki arcán a lázrózsák. Beteg tüdejéből gyanus köhögés szakadozik fel. A honvágy mellett az a reménység is kergeti haza, hogy az a vidék, amelyik már egyszer jött tette az egészségének, ismét csodát tenne és vissza nyerné egészségét.

Férjét is megdöbbentette az ő kedves virágjának szomorú hervadása, a tettek embere gyors elhatározással örvendeztetette meg Gizát. Megyünk haza!

Giza boldog reménységgel számolta a napokat és dollárokat, amelyek megnyitják számukra a haza térés lehetőségeit és egy új élet kezdetét.

(Folytatása következik.)